

บรรณานุกรม

เอกสารปฐมภูมิ

เอกสาร จาก กองหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร

- จดหมายเหตุรัชกาลที่ 1 "ลำดับเสนาบดีกรุงรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 5"
 สมุดไต่คำ เขียนดินสอดขาว เลขที่ 9 จ.ศ. 1144 (พ.ศ. 2325)
- "พระราชสาส์นเมืองจีน" สมุดไต่คำ เขียนรง เลขที่ 3 จ.ศ.
 1144 (พ.ศ. 2325)
- "พระราชสาส์นไปเมืองจีน" สมุดไต่คำ เขียนดินสอดขาว เลข
 ที่ 3 จ.ศ. 1146 (พ.ศ. 2327)
- "พระราชสาส์น พระเจ้ากรุงจีนตอบ" สมุดไต่คำ เขียนดินสอดขาว
 เลขที่ 4/ก จ.ศ. 1148 (พ.ศ. 2329)
- "รายงานเรื่องสร้างวัด พระเชตุพน" สมุดไต่คำ เขียนดินสอดขาว
 เลขที่ 4 จ.ศ. 1151 (พ.ศ. 2332)
- "พระราชสาส์นเมืองจีน" สมุดไต่คำ เขียนรง เลขที่ 2 จ.ศ. 1152
 (พ.ศ. 2333)
- "พระราชกระแสพิจารณาคดีหลายเรื่อง" สมุดไต่คำ เขียนดินสอดขาว
 เลขที่ 4 จ.ศ. 1153-1159 (พ.ศ. 2334-2340)
- "สำเนาจารึกแผ่นศิลาว่าด้วยการประดิษฐ์ขรมวัดโพธาราม" สมุด
 ไต่คำ เขียนดินสอดขาว เลขที่ 3 จ.ศ. 1163 (พ.ศ. 2344)
- "ตำแหน่งเสนาบดีกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 1" (คัดพิมพ์คัด)
 เลขที่ 4 จ.ศ. 1171 (พ.ศ. 2352)
- จดหมายเหตุ รัชกาลที่ 2 "ศุภอักษร ถึงเจ้าประเทศราชเรื่องหม่อมเหม็นกับพวกเป็นขบถ"
 (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 1 จ.ศ. 1171 (พ.ศ. 2352)
- "สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงเจ้าเมืองทั้ง 5 เรื่องพม่ายกกองทัพ
 มาตีกลาง" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 3 จ.ศ. 1171 (พ.ศ. 2352)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 "เรื่องบัญชีเงิน ช่วย ราชการสุภา บอนเบี้ย สมภักขรและตลาด"

(คัดพิมพ์ที่ 1) - เลขที่ 6 จ.ศ. 1171 (พ.ศ. 2352)

"พระราชสาส์นไปเมืองจีน" (คัดพิมพ์ที่ 1) เลขที่ 8 จ.ศ. 1171
(พ.ศ. 2352)

"พระราชสาส์นออก ไปจิม กอลพระเจ้าเกียเซง" (คัด พิมพ์ที่ 1)
เลขที่ 1 จ.ศ. 1172 (พ.ศ. 2353)

"พระราชสาส์นมีไปมากรุงปักกิ่ง" (คัดพิมพ์ที่ 1) เลขที่ 8 จ.ศ.
1172 (พ.ศ. 2353)

"พระราชสาส์นกรุงปักกิ่งตอบบรรณาการ" (คัดพิมพ์ที่ 1) เลขที่
13/1 จ.ศ. 1172 (พ.ศ. 2353)

"หนังสือหมื่นศักดิ์พลเสพจากกรมเรื่องส่งชาวสารบรรทุกออกมา 20
เกวียน" (คัดพิมพ์ที่ 1) เลขที่ 4 จ.ศ. 1173 (พ.ศ. 2354)

"หนังสือหมื่นศักดิ์พลเสพถึงพระยานครฉบับ 41 คำ ปิวอก

จิตวาศก" (คัด พิมพ์ที่ 1) เลขที่ 10 จ.ศ. 1174 (พ.ศ. 2355)

"หนังสือหมื่นศักดิ์พลเสพจากกรมถึงพระยานครให้ส่งเรือกำปั่นที่หนึ่ง
รองทรงกับเกลือ มายังพระยานคร" (คัด พิมพ์ที่ 1) เลขที่ 14
จ.ศ. 1174 (พ.ศ. 2355)

"พระราชสาส์นไปเมืองจีน" (คัดพิมพ์ที่ 1) เลขที่ 24 จ.ศ. 1174
(พ.ศ. 2355)

"ทองคำถึงพระยาศรีธรรมมาโศกราชให้เงินอากรและช่วยค้ำคูณ
ซื้อผาละลายอย่างพระกระบวนเกาะหมาก" (คัด พิมพ์ที่ 1) เลขที่
11 จ.ศ. 1175 (พ.ศ. 2356)

"ทองคำถึงพระยาศรีธรรมมาโศกราชเรื่องให้ส่งตัวจีนจั่งเซง
เขาไปตีราคาสินค้ากรุงเพา" (คัดพิมพ์ที่ 1) เลขที่ 12
จ.ศ. 1175 (พ.ศ. 2356)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2

"หนังสือเรื่องนายเรือจีนคุมสำเภาสินค้าไปจำหน่าย ณ เมืองจีนออกข่าว
และราคาสินค้า" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 15 จ.ศ. 1175 (พ.ศ. 2356)

"ท้องตราถึงพระยาศรีธรรมมาโศกราช เรื่องห้ามไม่ให้ลูกค้าลักพาเงินเดือน
เข้าไปขายกรุงเทพฯ ถ้าจับได้เจ้าเมืองกรมการต้องรับผิดชอบ" (คัดพิมพ์คัด)
เลขที่ 17 ก. จ.ศ. 1175 (พ.ศ. 2356)

"ท้องตราถึงพระยาศรีธรรมมาโศกราชให้เกณฑ์คนจากภาคเรือพระที่นั่งยาว
17 วา ลงท่า และให้จัดหาหินสอศิลาเหลือส่งเข้าไปหูลเกล้าถวาย" เลขที่ 7
จ.ศ. 1176 (พ.ศ. 2357)

"หนังสือหมื่นศักดิ์พลเสพเจ้ากรมถึงพระยานคร ให้ช่วยว่ากล่าวพระยากลับัน
ให้คืนเรือแลสินค้าให้จีนอี" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 8 จ.ศ. 1176 (พ.ศ. 2357)

"หนังสือหมื่นศักดิ์พลเสพเจ้ากรมถึงพระยานครให้เร่งเงินลูกหนี้แลเร่งพระยากลับัน
ให้ส่งค่านายหน้าของจีนนายเวรมหากเล็กคุมเข้าไปถวาย" (คัดพิมพ์คัด)
เลขที่ 9 จ.ศ. 1176 (พ.ศ. 2357)

"หมื่นศักดิ์พลเสพเจ้ากรมถึงพระยานคร เรื่องจำหน่ายป้ายเรือสินค้าและ
ให้ส่งไม้เข้าไปสำหรับทำเครื่องดนตรี" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 10 จ.ศ. 1176
(พ.ศ. 2357)

"ท้องตราถึงพระยาศรีธรรมมาโศกราช" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 11 จ.ศ. 1176
(พ.ศ. 2357)

"ท้องตราถึงพระยาศรีธรรมมาโศกราชเรื่องตั้งพระยาอภัยนุราชเป็นนายอากรวังน
ฝ่ายทะเลตะวันออก" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 14 จ.ศ. 1176 (พ.ศ. 2357)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2

"หนังสือหมื่นศักดิ์พลเสพเจ้ากรมถึงพระยานคร เรื่องหลวงชำนาญเมืองไชยา
ขอทำอากรวังนงเมืองไชยา ให้ห้ามปรามราษฎรอย่าให้มาทำวังนงเมืองไชยา"
(คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 9 จ.ศ. 1176 (พ.ศ. 2357)

"พระราชสาส์นไปเมืองจีน" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 21 จ.ศ. 1176 (พ.ศ. 2357)

"พระราชสาส์นเมืองจีน" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 22 จ.ศ. 1176 (พ.ศ. 2357)

"พระราชสาส์นเมืองจีน" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 13 จ.ศ. 1177 (พ.ศ. 2358)

"ท้องตราฝ่ายพระราชวังบวรฯ ถึงพระยาศรีธรรมมาโสกราช ทอรับของ 3 ฉบับ
กับพระราชทานข้าวเปลือก รงกินแดง ครามจีน ออกมาตามที่ขอ" (คัดพิมพ์คัด)
เลขที่ 3 จ.ศ. 1178 (พ.ศ. 2359)

"หนังสือหมื่นศักดิ์พลเสพเจ้ากรมถึงพระยานคร เรื่องให้คงส่งเงินช่วย อากรวังนง
เหลือจากซื้อดินบุกและข้าวเพื่อไว้สำรองราชการ" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 6
จ.ศ. 1178 (พ.ศ. 2359)

"ท้องตราฝ่ายพระราชวังบวรถึงกรมการเมืองนคร ให้ต่อเรือกำปั่นบวรทุกข้าง
ไปจำหน่ายเมืองเทศและพระราชทานเงินค่าต่อเรือ" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 2
จ.ศ. 1179 (พ.ศ. 2360)

"ท้องตราถึงกรมการเมืองนคร เรื่องประกาศกรมพระราชวังบวรสวรรคต
ให้พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการฝ่ายพระราชวังบวรฯ โทนแหม" (คัดพิมพ์คัด)
เลขที่ 4 จ.ศ. 1179 (พ.ศ. 2360)

"ท้องตราพระยาศรีธรรมมาโสกราช เรื่องให้แต่งกรมการออกลาดตระเวน
สืบจับแขกสลัดทางทะเลตะวันตกที่ปล้นเรือเงินहु่น จินกวาง ที่เกาะชุม
เกาะเสม็ด" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 9 จ.ศ. 1179 (พ.ศ. 2360)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2

"ตราฝ่ายพระราชวังบวรฯ ถึงพระยานคร ให้จัดหาสร้งกลาสีส่งเข้าไปกรุงเทพฯ เพื่อให้คุมเรือกำปั่นไปค้า" เลขที่ 12 จ.ศ. 1179 (พ.ศ. 2360)

"รายการเรื่องกรมพระราชวังบวรฯ สวรรคต" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 15 ก. จ.ศ. 1179 (พ.ศ. 2360)

"ท้องตราถึงพระยาศรีธรรมโศกราช เรื่องเกณฑ์ให้ทำกรักซื้ออย่างคี่ส่งเข้าไป เป็นเครื่องบรรณาการเมืองปักกิ่ง" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 12 จ.ศ. 1180 (พ.ศ. 2361)

"ท้องตราถึงพระยาศรีธรรมโศกราช ให้เจ้าเมืองแต่งกรมการออกลาดตระเวน อย่าให้โจรสลัดปล้นเรือลูกค้าได้" เลขที่ 13 จ.ศ. 1180 (พ.ศ. 2361)

"ท้องตราถึงพระยาศรีธรรมโศกราช ให้เอาเงินอากรบ่อนเบี้ยและอากรสุรา ซ้อพริกไทยราษฎรบ้านคอนสัก บ้านกระแตะ แขวงเมืองนคร ตามราคาตลาด เมืองจันทบุรีส่งเข้าไปกรุงเทพฯ ให้สิ้นเชิง" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 10 จ.ศ. 1181 (พ.ศ. 2362)

"สารตราถึงเจ้าเมืองเวียงจันทร์ เรื่องพระราชทานแผนที่สระแลแก่งกับสิ่งของ" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 11 จ.ศ. 1181 (พ.ศ. 2362)

"จดหมายเรื่องส่งเครื่องแก้ว" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 1 จ.ศ. 1182 (พ.ศ. 2363)

"สำเนาแปลพระราชสาส์นกรุงปักกิ่งตอบเรื่องไต่รับเครื่องบรรณาการ" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 16 จ.ศ. 1182 (พ.ศ. 2363)

"พระราชสาส์นจีน" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 5 จ.ศ. 1183 (พ.ศ. 2364)

"พระราชสาส์นเมืองจีน" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 6 จ.ศ. 1183 (พ.ศ. 2364)

"พระราชสาส์นไปเมืองจีน" (คัดพิมพ์คัด) เลขที่ 12 จ.ศ. 1184 (พ.ศ. 2365)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2

"บอกเมืองนครศรีธรรมราช เรื่องต่อเรือรบใช้ในการทัพศึก" (คัดพิมพ์คัด)
เลขที่ 2 จ.ศ. 1185 (พ.ศ. 2366)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3

"พระราชสาส์นกรุงปักกิ่งมีมาเจริญทางพระราชไมตรี" สมุคโศค้ำเขียนรง
เลขที่ 38 จ.ศ. 1186 (พ.ศ. 2367)

"พระราชโองการ" สมุคโศค้ำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 14 จ.ศ. 1187
(พ.ศ. 2368)

"พระราชสาส์นกรุงปักกิ่งมีมาเจริญทางพระราชไมตรี" สมุคโศค้ำ เขียนคินสอขาว
เลขที่ 21 จ.ศ. 1187 (พ.ศ. 2368)

"สำเนาพระราชโองการ" สมุคโศค้ำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 14 จ.ศ. 1188
(พ.ศ. 2369)

"คำแปลพระราชสาส์น" สมุคโศค้ำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 22 จ.ศ. 1188
(พ.ศ. 2369)

"พระราชสาส์นกรุงปักกิ่งมีมาแสดงความยินดีในการเสวยราชใหม่" สมุคโศค้ำ
เขียนคินสอขาว เลขที่ 23 จ.ศ. 1188 (พ.ศ. 2369)

"สำเนาวาควยการสร้างพระสมุทเจดีย์ สมุทปรากการ" สมุคโศค้ำ เขียนคินสอขาว
เลขที่ 15/ก จ.ศ. 1189 (พ.ศ. 2370)

"พระราชสาส์นนำเครื่องราชบรรณาการไปถวายพระเจ้ากรุงปักกิ่ง" สมุคโศค้ำ
เขียนคินสอขาว เลขที่ 14 จ.ศ. 1190 (พ.ศ. 2371)

"พระราชสาส์นจดหมายเหตุทุกที่ไปเจริญทางพระราชไมตรีระกรุงปักกิ่ง"
สมุคโศค้ำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 29 จ.ศ. 1193 (พ.ศ. 2374)

"จารึกพระราชสาส์นไปเมืองจีน" สมุคโศค้ำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 30
จ.ศ. 1193 (พ.ศ. 2374)

✓ จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3

"สำเนารายการว่าด้วยการปลีสังฆรณ์ วัดพระเชตุพน" สมุดไทยคำ
เขียนคินสอขาว เลขที่ 31 จ.ศ. 1193 (พ.ศ. 2374)

"ร่างตราถึงพระยานคไชยศรี เรื่องนำคังเงินยุดิ เป็นขุนพัคสมบคิ"
สมุดไทยคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 16 จ.ศ. 1194 (พ.ศ. 2375)

"พระราชสาส์นกรุงปักกั๊งคอบรับเครื่องราชบรรณาการ" สมุดไทยคำ
เขียนคินสอขาว เลขที่ 53 จ.ศ. 1194 (พ.ศ. 2375)

"บัญชีเรื่องส่งเงินปีจันและผูกปีจัน" สมุดไทยคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 52
จ.ศ. 1196 (พ.ศ. 2377)

✓ "ร่างตราถึงพระยานครชัยศรี เรื่องนำคังเงินยุดิเป็นขุนพัคสมบคิ" สมุดไทยคำ
เขียนคินสอขาว เลขที่ 16 จ.ศ. 1198 (พ.ศ. 2379)

"พระราชสาส์นกรุงปักกั๊งคอบรับเครื่องราชบรรณาการ" สมุดไทยคำ
เขียนคินสอขาว เลขที่ 77 จ.ศ. 1198 (พ.ศ. 2379)

✓ "เรื่องคังจันเซงเป็นนายอากรบ่อนเบี้ยไทยจัน เมืองนครไชยศรี" สมุดไทยคำ
เขียนผูกขาว เลขที่ 78 จ.ศ. 1198 (พ.ศ. 2379)

"ร่างตราถึงผู้ว่าราชการเมืองค่าง ๆ เรื่องเกณฑ์เครื่องราชบรรณาการ
ไปจิมก้องที่กรุงปักกั๊ง" สมุดไทยคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 18 จ.ศ. 1200
(พ.ศ. 2381)

"สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงกรุงเก่าไชยนาท เรื่องนำคังจันจิตเป็นเจ้าภานี
ไคขันน้ำมันยาง" สมุดไทยคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 79 จ.ศ. 1200 (พ.ศ. 2381)

"สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงพระยาเก่าแพงเพชรเมืองตาก" สมุดไทยคำ
เขียนผูกขาว เลขที่ 85 จ.ศ. 1200 (พ.ศ. 2381)

"บัญชีชำระเงินภานีโรงนำศาลทรายพระยาวิเศษ ขุนศรีบริวารม" สมุดไทยคำ
เขียนคินสอขาว เลขที่ 19 จ.ศ. 1201 (พ.ศ. 2382)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3

"หนังสือพระยาศรีสทเทพาถึงเจ้าเมืองพิจิตร เรื่องตั้งขุนนักกีฬาภาน้ำมันยาง"
สมุคโตคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 33 จ.ศ. 1201 (พ.ศ. 2382)

"ใบบอกพระตะกั่วทุ่ง มาถึงเมืองสงขลา เรื่องส่ง^{คืน}ค่าการจับมั่วว่าโคชอราชการ
อังกฤษกับพม่า เมืองมรเมนจะเกิดรบกัน" กระจาษเพลา เขียนคินสอคำ
เลขที่ 132 จ.ศ. 1201 (พ.ศ. 2382)

"ใบบอกพระยาเสนาหามนตรีบอกขอราชการชำระความยาเ็นที่เมืองท่าทอง"
กระจาษเพลา เขียนหมึกดำ เลขที่ 116 จ.ศ. 1201 (พ.ศ. 2382)

"จดหมายเหตุหลวงแก้วอัยคี่เรื่องกรวมเรียนเรื่องชำระเ็นรายใหญ่ในกรุงเทพฯ
พระเจ้าลูกเชอกรมหมื่นมาคยาพิทักษ์สิ้นพระชนม์" กระจาษเพลา เขียนคินสอคำ
เลขที่ 129 จ.ศ. 1201 (พ.ศ. 2382)

"ใบบอกพระเสนาหามนตรีถึงพระรัตนโกษาเรื่องส่งหนังสือของพระยาไทรบุรี
และหนังสือพระยาถันตันเข้ามาถึงเรื่องชำระเ็นเดือน ที่เมืองนครา เมืองสงขลา
เมืองพัทลุง" กระจาษเพลา เขียนหมึกดำ เลขที่ 192 จ.ศ. 1201 (พ.ศ. 2382)

✓ "ห้องตราพระยาอัครมหาเสนาบดี กลาโหมถึงเจ้าพระยาอมราช ณ เมืองสงขลา"
กระจาษเพลา เขียนหมึกดำ เลขที่ 248 จ.ศ. 1201 (พ.ศ. 2382)

"เรื่องราวจีนเกิดว่าควหาษาไปอยู่กับพระวงษาที่เมืองพิษณุโลก" สมุคโตคำ
เขียนคินสอขาว เลขที่ 279 จ.ศ. 1201 (พ.ศ. 2382)

✓ "ความเรื่องภาษีอากร" สมุคโตคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 280 จ.ศ. 1201
(พ.ศ. 2382)

"บัญชีเรื่องเครื่องราชบรรณาการซึ่งโปรดเกล้าให้แกงทูตออกไปจึงกองนั้นซึ่ง
เจ้ากรุงปักกิ่ง" สมุคโตคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 22 จ.ศ. 1202 (พ.ศ. 2383)

"บอกขอราชการทัพญวน ใบบอกพระยาณรงค์วิไชยถึงพระประจันบุรี เรื่องคำให้การ
จีนหุย เรื่องนักองคจีนพาครอบครัวหนีไปอยู่เมืองโพธิ์สัตว์กับเรื่องฝรั่งรบกับจีน"
สมุคโตคำ เขียนรง เลขที่ 43 จ.ศ. 1202 (พ.ศ. 2383)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3

"ใบบอกนายฤทธิ เวรมหาคเล็กเมืองนครมาถึงพระรัตนโกษาฯ พระคลังสินค้า เรื่องให้นายทองเคชคุมเงินอากรผูกปี 20 ซึ่ง 15 คำลึงมาส่ง และขอราชการ ห้างปรังแจงอยู่กับนายเคชแล้ว" กระจ่างเพลา เขียนดินสอดำ เลขที่ 46
จ.ศ. 1202 (พ.ศ. 2383)

✓ "ร่างตราสารเจ้าพระยาจักรี" 2) ถึงพระยานครสวรรค์นำคั้งเงินหยบเป็น หมื่นพัชรสมบัตินายอากรบ่อนเบี้ยไทยจีน สมุทโตคำ เขียนฝุ่นขาว เลขที่ 172
จ.ศ. 1202 (พ.ศ. 2383)

"ร่างตราสารเจ้าพระยาจักรี" 2) ถึงเจ้าพระยาไชยวิชิต ผู้รักษากรุงเก่าให้ หมื่นรณฤทธิ์ถือตราไปจับเงินหวดผู้ซื้อชายฝั่ง" สมุทโตคำ เขียนดินสอดขาว เลขที่ 173 จ.ศ. 1202 (พ.ศ. 2383)

"ใบบอกพระเสนาหามนตรีฯ เมืองนครถึงนายปรวีไชยาให้นำเสนอเจ้าคุณมณฑลพิ เรื่องให้นายปานคุมคนแขกมากับเรือจีน กาว แลให้นายโตคุมมากับเรือจีนเต็ก 56 คน พร้อมกับบัญชีรายชื่อแก้ว" กระจ่างเพลา เขียนดินสอดำ เลขที่ 180
จ.ศ. 1202 (พ.ศ. 2383)

"ใบบอกพระยาบริรักษ์ภูธร ข้าหลวงผูกปีมาถึงเจ้ากรมพระคลังสินค้า เรื่องให้ หลวงเทพโยธาถือบอกคุมเงินค่าผูกปีซื้อมือจีน ซึ่งเก็บได้ทางเมืองพังงา เมืองภูเก็ต ตะกั่วทุ่ง ตะกั่วป่า เมืองถลาง" กระจ่างเพลา เขียนดินสอดำ เลขที่ 185
จ.ศ. 1202 (พ.ศ. 2383)

"สำเนาจดหมายเจ้าเมืองเกียงสรีว่าด้วยเรื่องชาวอังกฤษนำเงินเข้ามาขายในเมืองจีน" สมุทโตคำ เขียนดินสอดขาว เลขที่ 200 จ.ศ. 1202 (พ.ศ. 2383)

"จดหมายออกญาสุภาวดีถึงพระยาราชโยธาเรื่องให้เร่งส่งญวนเงินเข้ามา ณ กรุงเพท" สมุทโตคำ เขียนดินสอดขาว เลขที่ 9 จ.ศ. 1203 (พ.ศ. 2384)

"สมุทจดหมายเหตุค่าประกาศเจ้าเวียตนาม เรื่องให้ชวนกันเข้ามาอยู่ตามภูมิลำเนา" สมุทโตคำ เขียนดินสอดขาว เลขที่ 12 จ.ศ. 1203 (พ.ศ. 2384)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3

"สารตราถึงพระไชยวิชิตผู้รักษากรุงเก่า เรื่อง ให้เร่งสืบจับตัวนายโตส่งให้
ข้าหลวงนำมากองเทพฯ" สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 94 จ.ศ. 1203
(พ.ศ. 2384)

"สำเนาหนังสือสัญญากระหว่างอังกฤษกับจีน เรื่องการ เมืองและการค้า" สมุดไต่คำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 5 จ.ศ. 1204 (พ.ศ. 2385)

✓ "สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงเมืองอ่างทองนำตั้งจีนคัว เป็นขุนพันสมบัตินายอากร"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 10 จ.ศ. 1204 (พ.ศ. 2385)

"บัญชีเรื่องศิลาที่บรรจุทุกเรือขายเซ่งหะเข้ามาในกรุงเทพฯ" สมุดไต่คำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 23 จ.ศ. 1204 (พ.ศ. 2385)

"ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรีถึงพระยานครสวรรค์ เรื่องตั้งจีนยกเป็นขุนนิคมประเทศ
นายอำเภอจีนกับร่างทานบนประกันจีนยก" สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 18
จ.ศ. 1204 (พ.ศ. 2385)

"สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงพระยาราชโยธา เรื่องให้หลวงธรรานท์กับจีนช่างหมัน
คุมสิ่งของต่าง ๆ ไปเมืองกรบิล" สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 28
จ.ศ. 1204 (พ.ศ. 2385)

"เรื่องรวางขุนพรหมอากรสุราเมืองเพชรบูรณ์ เรื่องขอท้องตราขึ้นไปเก็บค่าน้ำสุรา
ภาษีอากร" กระจาษเพลา เขียนดินสอคำ เลขที่ 33 จ.ศ. 1204 (พ.ศ. 2385)

"ความจีนทกผู้เป็นหมื่นพรหมอากรกล่าวโทษนายอวม นายริน จีนขุนอิน ทำหังนี้
ปรารถนาจะไม่ให้ข้าพเจ้าเอาเงินหลวงส่งเข้าท้องพระคลังไม่" กระจาษเพลา
เขียนดินสอคำ เลขที่ 70 จ.ศ. 1204 (พ.ศ. 2385)

"เรื่องรวางนายษร เรื่องกล่าวโทษนายปิ่น จีนแก้วกับพวก 16 คน ความเรื่อง
วิวาททุบตีกัน" กระจาษเพลา เขียนดินสอคำ เลขที่ 72 จ.ศ. 1204 (พ.ศ. 2385)

เขียนดินสอขาว เลขที่ 150 จ.ศ. 1205 (พ.ศ. 2386)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3

"ใบบอกเมืองนครไชยศรี เรื่องชำระพวกจันทะเหี้ย" กระจ่างเพลา เขียนกินสอคำ
เลขที่ 73 จ.ศ. 1204 (พ.ศ. 2385)

"ร่างตราพระยามหาอำมาตย์ถึงหลวงยกกรมบัตร พระนครนายก เมืองปราจีน
เรื่องตั้งเงินเส่งเป็นที่ขุนอินทร์" สมุดไต่คำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 77
จ.ศ. 1204 (พ.ศ. 2385)

"สารตราเจ้าพระยาจักรี เรื่องนำตั้งเงินน้อยเป็นขุนเทพา นายอัครสมภักษร
เมืองกำแพงเพชร" สมุดไต่คำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 79 จ.ศ. 1204
(พ.ศ. 2385)

"หนังสือพระยามหาอำมาตย์ถึงหลวงยกกรมบัตรผู้ว่าราชการการเมืองสระบุรี
เรื่องให้ชำระความจันทะเหี้ย" สมุดไต่คำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 95 จ.ศ. 1204
(พ.ศ. 2385)

"สารตราเจ้าพระยาจักรี เรื่องนำตั้งอากรเกวียน" สมุดไต่คำ เขียนกินสอขาว
เลขที่ 38 จ.ศ. 1205 (พ.ศ. 2386)

"สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงพระยาพิชญ์โลก เรื่องตั้งเงินขึ้นเป็นหมื่นศรีสมบัติ
นายอัครสมภักษร" สมุดไต่คำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 55 จ.ศ. 1205 (พ.ศ. 2386)

"สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงพระอุไทยธานี เรื่องตั้งเงินเส่งเป็นขุนศรีอากรเก็บอากร
สมภักษร" สมุดไต่คำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 56 จ.ศ. 1205 (พ.ศ. 2386)

"หนังสือพระยามหาอำมาตย์ถึงพระยาพิไชย เรื่องซื้อเชื้อสิ่งของแล้วไม่ชำระ"
สมุดไต่คำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 135 จ.ศ. 1205 (พ.ศ. 2386)

"สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงพระปลัดเมืองนครไชยศรี เรื่องให้ขุนโยธาพิณาศสืบผู้ร้าย"
สมุดไต่คำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 136 จ.ศ. 1205 (พ.ศ. 2386)

"สำเนาแปลจดหมายอุยเจียมมือทองชื่อ เรื่องขาดไม้ไปจันทะเหี้ย" สมุดไต่คำ
เขียนกินสอขาว เลขที่ 150 จ.ศ. 1205 (พ.ศ. 2386)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3

"พระราชสาส์นพระเจ้ากรุงปักกิ่งทอรับเครื่องราชบรรณาการ" สมุดไทยคำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 153 จ.ศ. 1205 (พ.ศ. 2386)

"ร่างทอบเมืองนครราชสีมา เรื่องส่งเงินแดงกับส่งช่าง 2 เชือก" สมุดไทยคำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 17 จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

✓ "สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงพระยาสุนทรบุรี เรื่องนำคังเงินแก่เป็นขุนพิณสมบัติ
นายอกรบ่อนเบี้ย" สมุดไทยคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 25 จ.ศ. 1206
(พ.ศ. 2387)

"สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงเมืองไซยนาท เรื่องตั้งอากรภูมิเป็นหลวงบำรุงพาณิชย์"
สมุดไทยคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 28 จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

"สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงพระยาพิไชย เรื่องให้มีหนังสือถึงพระยาแพร์ ให้ชำระเลข"
สมุดไทยคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 29 จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

"สารตราเจ้าพระยาจักรีทอบเมืองหล่มสักดี เรื่องรับราชบาทจ้ายสุริยวงศา"
สมุดไทยคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 30 จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

"สารตราถึงพระยาสุนทรบุรี เรื่องให้ตั้งเงินทุกเป็นหมื่นพิณสมบัติ" สมุดไทยคำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 56 จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

"เรื่องพระไชยนาทนำคังเงินจ่าย เป็นเจ้าภาษีไค้ขัน น้ำมันยาง" สมุดไทยคำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 60 จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

"สารตราเรื่องตั้งนายแก้วเป็นนายอกรสมภักษร" สมุดไทยคำ เขียนดินสอขาว
เลขที่ 61 จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

✓ "สารตรา เรื่องตั้งเงินทอนเป็นหมื่นพิณสมบัติ นายอกรบ่อนเบี้ย" สมุดไทยคำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 62 จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

"สารตรา เรื่องตั้งเงินอินเป็นหมื่นเทพนายอกรสมภักษร" สมุดไทยคำ เขียนดินสอขาว
เลขที่ 64 จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3

"หนังสือพระยามหาอำมาตย์ เรื่องทรัพย์สินสมบัติของขุนพัฒนาสี้อใส่ที่ตาย" สมุดโตคำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 65 จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

"สารตราเรื่องตั้งเงินหอยเป็นหมื่นเทพอากร นายอากรเมืองพรหม" สมุดโตคำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 134 จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

"สารตราเจ้าพระยาจักรีทอมไกรรับบอกส่งตัวจิ้งนี้ จำเลยในคดีฆ่าเงินกุกตยา" สมุดโตคำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 136 จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

"ตราพระยามหาอำมาตย์ เรื่องหาว่าเจ้าเมืองควมการเมืองบางโพดำผิดเถื่อน" สมุดโตคำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 140 จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

"พระราชสาส์นพระเจ้ากรุงปักกิ่งถึงตบรับเครื่องราชบรรณาการ" สมุดโตคำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 150 จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

"ร่างตราตอบเรื่องรับเกลือกกับบัญชีเข้าและทางว่าวเกลือกที่จพื่นสรรเพชรภักดีหน้าส่ง" สมุดโตคำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 153 จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

"ร่างตราตอบเรื่องหลวงวิเศษขุนนักษิ คุมตัวจิ้งนี้แข่งกับเงินไปนั้นทราบแล้ว" สมุดโตคำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 154 จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

"ร่างตราเรื่องให้เรียกเอาตราสำหรับพระองค์ของมณฑลขึ้นเกล้าให้แก่พระยารมฤทธิ คนใหม่" สมุดโตคำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 159 จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

"ร่างตราเรื่องผู้ร้ายที่ปล้นเรืออ่าแคงท้อ" สมุดโตคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 167
จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

"ร่างตราเรื่องหลวงพิลึกผลหาญ กล่าวโทษพระยาพระประเสริฐสงคราม" สมุดโตคำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 177 จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

"สารตรา เรื่องลาวเซยกกล่าวโทษศรีนุตรพระวิเศษฤาไชย" สมุดโตคำ เขียนดินสอขาว
เลขที่ 182 จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3

"สำเนาหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีระหว่างอเมริกันกับจีนว่าด้วยการค้า"
สมุคโตคำ เขียนดินสอดขาว เลขที่ 221 จ.ศ. 1206 (พ.ศ. 2387)

"สารตราเรื่องตั้งขุนแขวงเป็นที่หลวงปลัด" สมุคโตคำ เขียนดินสอดขาว เลขที่ 46
จ.ศ. 1207 (พ.ศ. 2388)

"สารตราถึงหัวเมืองฝ่ายเหนือตั้งให้จันมากเป็นที่ขุนชำนาญไพรสาร นายอากรเกี่ยว
ล่อสาตี" สมุคโตคำ เขียนดินสอดขาว เลขที่ 48 จ.ศ. 1207 (พ.ศ. 2388)

"บัญชีทางว่าวกรมการเมืองปราน ส่งรายชื่อจีนที่เป็นหัวเฮี้ยเฮี้ยฮยาเฮี้ย อยู่ใน
แขวงเมืองชุมพร" กระจ่างเพลา เขียนดินสอดขาว เลขที่ 61 จ.ศ. 1207 (พ.ศ. 2388)

"ใบบอกเจ้าเมืองกรมการเมืองปรานบุรี เรื่องข่าหลวงและกรมการเมืองปราน
สืบจับจีนก่เลงหัวหน้าหัวเฮี้ยโคตีปากน้ำคลองปราน จีนก่เลงให้การเป็นสัจย์"
กระจ่างเพลา เขียนดินสอดขาว เลขที่ 92 จ.ศ. 1207 (พ.ศ. 2388)

"ใบบอกเมืองกำแพงเพชรเรื่องขอเบิกเงินจัตจ้อเข้าขึ้นฉางไว้สำหรับราชการ"
กระจ่างเพลา เขียนดินสอดขาว เลขที่ 137 จ.ศ. 1207 (พ.ศ. 2388)

"ใบบอกเมืองกำแพงเพชรเรื่องขุนชำนาญไพรสาร นายอากรเกี่ยวเพื่อฮาลักกล่าวโทษ
พระยากำแพงเพชร ว่าซัดจีนไม่ให้ราษฎรเลียบอากรเกี่ยวเพื่อฮาลักตั้งนี้จึงข่าอยู่"
กระจ่างเพลา เขียนดินสอดขาว เลขที่ 145 จ.ศ. 1207 (พ.ศ. 2388)

"สารตราเจ้าพระยาจักรีทอมเรื่องส่งขางเข้ามาถวาย" สมุคโตคำ เขียนดินสอดขาว
เลขที่ 247 จ.ศ. 1207 (พ.ศ. 2388)

"หนังสือถึงเจ้าเมืองภูเวียงเรื่องให้ไต่สวนอายุผู้ร้ายลักขางของท้าวศรีสุราช"
สมุคโตคำ เขียนดินสอดขาว เลขที่ 256 จ.ศ. 1207 (พ.ศ. 2388)

"ร่างตราวังเมืองนครไชยศรี เรื่องตั้งเงินภูมิเป็นขุนพมวันเก็บอากรเกี่ยว"
สมุคโตคำ เขียนดินสอดขาว เลขที่ 268 จ.ศ. 1207 (พ.ศ. 2388)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3

"สารตราถึงพระยาสุรเกษ พระกรมภักดี พระพิไชยเมืองนครราชสีมา เรื่องนำตั้ง
อากรสุมรา" สมุคโตคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 277 จ.ศ. 1207 (พ.ศ. 2388)

"สารตราถึง เมืองเพชรบูรณ์ เรื่องให้เร่งรัดก่อสร้างเมืองเพชรบูรณ์" สมุคโตคำ
เขียนคินสอขาว เลขที่ 278 จ.ศ. 1207 (พ.ศ. 2388)

"หนังสือถึงกรมการเมืองสระบุรี เรื่องให้ส่งผลเร็วตามกำหนด" สมุคโตคำ
เขียนคินสอขาว เลขที่ 281 จ.ศ. 1207 (พ.ศ. 2388)

"หนังสือถึงพระยาสุวรรณคโลก เรื่องให้ไต่สวนนายเอี่ยมกับนายอยู่ เรื่องลักข้าง"
สมุคโตคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 299 จ.ศ. 1207 (พ.ศ. 2388)

"สำเนาแปลพระราชสาส์นกรุงปักกิ่งว่าด้วยเรื่องพิธีการจารึกพระนามพระมารดา
ของพระองค์เพิ่มขึ้นใหม่อีก" สมุคโตคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 302 จ.ศ. 1207
(พ.ศ. 2388)

"สารตราถึงเมืองสวรรค เมืองไชยนาท เรื่องนำตั้งเงินของเป็นขุนบำรุงสมบัติ"
สมุคโตคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 13 จ.ศ. 1208 (พ.ศ. 2389)

"สำเนาคำให้การจังกัก เรื่องบันทุกสินค้าไปจำหน่ายเมืองบาดาล" สมุคโตคำ
เขียนจริง เลขที่ 33 จ.ศ. 1208 (พ.ศ. 2389)

"สารตราเรื่องตั้งเงินคือเป็นหมื่นทิพอากร" สมุคโตคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 44
จ.ศ. 1208 (พ.ศ. 2389)

"สารตราเรื่องตั้งเงินยี่เป็นที่ขุนพัฒนาสมบัตินายอากรบ่อนเบี้ย" สมุคโตคำ
เขียนคินสอขาว เลขที่ 45 จ.ศ. 1208 (พ.ศ. 2389)

"สารตราถึงพิษณุโลก สุโขทัย พิษณุ นครสวรรค เมืองพิไช เรื่องกำนันตลาด"
สมุคโตคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 46 จ.ศ. 1208 (พ.ศ. 2389)

"สารตราเรื่องตั้งเงินยี่เป็นที่ขุนพัฒนาสมบัตินายอากรบ่อนเบี้ยเงิน" สมุคโตคำ
เขียนคินสอขาว เลขที่ 47 จ.ศ. 1208 (พ.ศ. 2389)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3

"สารตราเรื่องนำตั้งนายสุกเป็นที่ขุนพัฒนสมบัติ" สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว
เลขที่ 48 จ.ศ. 1208 (พ.ศ. 2389)

"สารตราเรื่องนำตั้งเงินเกษเป็นหมื่นศรีสมบัตินายอากร" สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว
เลขที่ 49 จ.ศ. 1208 (พ.ศ. 2389)

✓ "สารตราถึงเมืองตากเรื่องตั้งเงินมาเป็นหมื่นพัฒนสมบัติ" สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว
เลขที่ 50 จ.ศ. 1208 (พ.ศ. 2389)

"สารตราถึงเมืองอ่างทองเรื่องตั้งเงินเมงเป็นหมื่นพัฒนสมบัตินายอากรบ่อนเบี้ย"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 51 จ.ศ. 1208 (พ.ศ. 2389)

"สารตราถึงพระยาวิจิตรเรื่องตั้งเงินน้อยเป็นหมื่นเทพอากรนายอากรสมภักษร"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 54 จ.ศ. 1208 (พ.ศ. 2389)

✓ "สารตราตั้งเงินจิวเป็นขุนพัฒนสมบัติบ่อนเบี้ยไทย" สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว
เลขที่ 112 จ.ศ. 1208 (พ.ศ. 2389)

"สารตราทอมเมืองพิษณุโลก เรื่องให้ชำระเลขส่วยฝั่ง กองหลวงอินทสมบัติ"
สมุดไต่คำ เขียนฝุ่นขาว เลขที่ 117 จ.ศ. 1208 (พ.ศ. 2389)

"สารตราถึงเมืองพิจิตร เรื่องผู้ร้ายลักกระบือ ขุนสิทธิศักดิ์ของไคส่งขอปลุกษาขึ้นมา"
2) ร่างตราเมืองพิจิต นำตั้งเงินจับเป็นหมื่นพัฒนอากรบ่อนเบี้ยไทจีน ณ เดือน 2
ปีมะเมียอัฐศั สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 119 จ.ศ. 1208 (พ.ศ. 2389)

"หนังสือเงินมาจึงถึงพระยาไชฎีกา เรื่องฝรั่งเศษรบกับญวนและอังกฤษรบกับกวางตุ้ง"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 32 จ.ศ. 1209 (พ.ศ. 2390)

"จดหมายทอมไครับใบออกรายงานนำฝนต้นข้าวไคนำขึ้นกราบบังคมทูลแล้ว"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 42 จ.ศ. 1209 (พ.ศ. 2390)

✓ "สารตราถึงเมืองไชยนาท เรื่องให้นำตั้งเงินเองเป็นนายอากรบ่อนเบี้ย" สมุดไต่คำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 51 จ.ศ. 1209 (พ.ศ. 2390)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3

"สารตราเจ้าพระยาจักรี เรื่องให้นำคังจันกุยเป็นขุนอินทรนาถยากร เคาสุรา"
สมุคโตคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 54 จ.ศ. 1209 (พ.ศ. 2390)

"สารตราเรื่องให้ตั้งอ่าแคงเอ็ยจันหัวเป็นกำนันตลาด" สมุคโตคำ เขียนกินสอขาว
เลขที่ 55 จ.ศ. 1209 (พ.ศ. 2390)

"สารตราใหญ่ถึงหัวเมืองขึ้นกับกรุงเทพา เรื่องพระราชกำหนดกษัตริย์อากรต่าง ๆ "
สมุคโตคำ เขียนฝุ่นขาว เลขที่ 57 จ.ศ. 1209 (พ.ศ. 2390)

"ร่างสารตราถึงข้าหลวงกรมการ เรื่องเกณฑ์เลขมารักษาบ้านเมืองกับใช้ชำระ
จีนสูบฝิ่น" สมุคโตคำ เขียนฝุ่นขาว เลขที่ 129 จ.ศ. 1209 (พ.ศ. 2390)

"ร่างหนังสือพระยามหาอำมาตย์เรื่องส่งผลเร็วส่วยแล้วทวยแร่ทองแดง" สมุคโตคำ
เขียนกินสอขาว เลขที่ 130 จ.ศ. 1209 (พ.ศ. 2390)

"สารตราถึงผู้รักษากรุงเก่า เรื่องให้ขุนประสิทธิ์อักษรขึ้นไปเอาตัวอ้ายแฉมา"
2) ร่างตราเมืองสระบุรีนำคังจันเป็แสงเป็นนายอากรบ่อนเบี้ยจีน ๗ เดือน 9
ปีมะแม นพศก สมุคโตคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 133 จ.ศ. 1209 (พ.ศ. 2390)

"จดหมายพระนรินทร์เสด็จเมืองสงขลา เรื่องขอเงินหลวงซื้อข้าวไว้ส่วนจับจ่ายราชการ
และเรื่องทั่วไปรคเกล้าฯให้พระยาวชิติมงคลออกไปสืบจับพวกจีนซึ่งนำฝิ่นเถื่อนเข้ามา
จำหน่าย" กระจกษเพลา เขียนกินสอคำ เลขที่ 144 จ.ศ. 1209 (พ.ศ. 2390)

"หมายประกาศเรื่องให้เก็บเป็นสันครึ่งเกิดคั่วเหี้ยและให้เก็บตามศาลเจ้าคั่ว"
สมุคโตคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 147 จ.ศ. 1209 (พ.ศ. 2390)

"สำเนาจดหมายพระยาศรีพิพรรณว่าคั่วเรื่องรอกจันคั่วเหี้ย เมืองฉะเชิงเตา"
สมุคโตคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 155/ง จ.ศ. 1209 (พ.ศ. 2390)

"พระราชสาส์นกรุงปักกิ่งตอบรับเครื่องราชบรรณาการ" สมุคโตคำ เขียนรง
เลขที่ 167/ก จ.ศ. 1209 (พ.ศ. 2390)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3

"บัญชีรายชื่อสิ่งของบ้านทุกตำบลไปจำหน่ายนะเมืองใหม่" สมุดไต่คำ เขียนกินสอขาว
เลขที่ 176 จ.ศ. 1209 (พ.ศ. 2390)

"สำเนาจดหมาย" 2) จกหมายเจ้าคุณพระยาศรีพิพัฒน์ถึงพระราชหมื่นไชยภูษา
ถวายเงินท้าวเทียบ สมุดไต่คำ เขียนแผ่นขาว เลขที่ 9 จ.ศ. 1210 (พ.ศ. 2391)

"ร่างสารตราเมืองพิไชยนำตั้งเงินมีเป็นที่หมื่นทิพอากาศสมภักษร จินแลงเป็นผู้นุ้เข้าสรว
ณ เดือน 4 ปีวอก สำเรฐศก" สมุดไต่คำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 55 จ.ศ. 1210
(พ.ศ. 2391)

"ร่างสารตราเมืองอ่างทอง นำตั้งเงินเนียงแสง เป็นหมื่นพิศสมบัติบ่อนเบี้ยเงิน ณ
เดือน 4 ปีวอก สำเรฐศก" สมุดไต่คำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 56 จ.ศ. 1210
(พ.ศ. 2391)

"ร่างสารตราเมืองนครไชยศรีนำตั้งนายเอี่ยม เป็นหมื่นภักดีสมบัตินายอากาศยาสุพ
เดือน 12 ปีวอกสำเรฐศก" สมุดไต่คำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 57 จ.ศ. 1210
(พ.ศ. 2391)

✓ "ร่างสารตราเมืองอะไทยธานีนำตั้งเงินอังมันเป็นที่ขุนพิศสมบัติ อากอรรบอเบี้ย
ไทจีน เดือน 11 ปีวอกสำเรฐศก สมุดไต่คำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 58
จ.ศ. 1210 (พ.ศ. 2391)

"ร่างตราพระยาศรีสุทโธเทพ ร่างตรากรุงเก่า เมืองนครไชยศรี นำตั้งเงินเซย
เป็นที่ขุนภักดีสมบัติเจ้าภาษีถ่าน เดือน 12 ปีวอก สำเรฐศก" สมุดไต่คำ
เขียนกินสอขาว เลขที่ 59 จ.ศ. 1210 (พ.ศ. 2391)

"สำเนาคำให้การเงินไ้ว่าถวายเรื่องอั้งยี่เมืองฉะเชิงเทราคำเรียบ" สมุดไต่คำ
เขียนรง เลขที่ 155 จ.ศ. 1210 (พ.ศ. 2391)

"สำเนาคำให้การเงินผู้ว่าถวายเรื่องอั้งยี่เมืองฉะเชิงเทรากล้าเรียบ" สมุดไต่คำ เขียนรง
เลขที่ 155/1 จ.ศ. 1210 (พ.ศ. 2391)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3

"สำเนาคำให้การจีนยี่วาคย เรื่องอั้งยี่เมืองฉะเชิงเขากำเริบ" สมุดไต่คำ
เขียนรวง เลขที่ 155/ข จ.ศ. 1210 (พ.ศ. 2391)

"สำเนาคำให้การหลงจู๊ชี่ เรื่องอั้งยี่ เมืองฉะเชิงเขากำเริบ" สมุดไต่คำ เขียนรวง
เลขที่ 155/ค จ.ศ. 1210 (พ.ศ. 2391)

"ร่างตราเจ้าพระยาบวรจินทร์ฯ เรื่องให้สืบจับพวกจีนตัวเหี้ยส่ง เข้ามารุงเทศา"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอดขาว เลขที่ 194 จ.ศ. 1210 (พ.ศ. 2391)

"สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงพระยาพิไชยชาญยุทธ" สมุดไต่คำ เขียนดินสอดขาว
เลขที่ 39 จ.ศ. 1211 (พ.ศ. 2392)

"ใบบอกเมืองเพชรบุรี เรื่องส่งเงินค่าแรงจีน" กระจ่างเพลา เขียนดินสอดดำ
เลขที่ 52 จ.ศ. 1211 (พ.ศ. 2392)

"ใบบอกพระวิชิษฐาณณรงค์ถึงหมื่นสนิทสมบัติส่งเงินผูกมัดมือจีน" กระจ่างเพลา
เขียนดินสอดดำ เลขที่ 89 จ.ศ. 1211 (พ.ศ. 2392)

"ร่างตราเจ้าพระยาจักรีถึงพระยาพิสนุโลก" 3 ร่างตราเมืองนครราชสีมาให้
หมื่นเทพกำแหงตำรวจออกไปเอาตัวจีน เจ้าของฉิ่น ปีระกาเอกศก สมุดไต่คำ
เขียนดินสอดขาว เลขที่ 107 จ.ศ. 1211 (พ.ศ. 2392)

"สารตราถึงเมืองนครศรีธรรมราช เรื่องพวกสลักปล้นเรือ หลวงฤทธิ์เกษะและ
ฆ่าหลวงฤทธิ์เกษะตายที่ตำบลแหลมชุมพุก" กระจ่างเพลา เขียนดินสอดดำ เลขที่ 120
จ.ศ. 1211 (พ.ศ. 2392)

"สารตราถึงเจ้าเมืองพิไชย เรื่องตั้งให้จีนก๊กเป็นหมื่นอินทอากร เป็นนายอากรสุรา"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอดขาว เลขที่ 47 จ.ศ. 1212 (พ.ศ. 2393)

"ใบบอกเมืองปราจีน เรื่องให้ส่งตัวจีนหมื่นภักดียังหาให้ว่าหน้าแพรให้" กระจ่างเพลา
เขียนดินสอดดำ เลขที่ 127 จ.ศ. 1212 (พ.ศ. 2393)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3

"จดหมายออกญาราชสุภาวดีถึงพระยาอภัยเรื่องให้ชำระเรียกเงินค่ากระวาน
จากจีน เขมรมีชื่อ" สมุดไทยคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 128 จ.ศ. 1212
(พ.ศ. 2393)

"สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงพระยานครสวรรค์นำตั้งเงินหุคเป็นหมื่นพัศตรสมบัติ
นายอากรบ่อนเบี้ยไทยจีน" สมุดไทยคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 172 จ.ศ. 1212
(พ.ศ. 2393)

"สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงเจ้าพระยาไชยวิชิตผู้รักษากรุงเก่า" สมุดไทยคำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 173 จ.ศ. 1212 (พ.ศ. 2393)

"บัญชีแจกเบี้ยหวัดมหาดเล็กศรีสะเกษคนเต็ม เจ๊กขึ้นไม้" สมุดไทยคำ เขียนฝุ่นขาว
เลขที่ 181 จ.ศ. 1212 (พ.ศ. 2393)

"พระคลังสินค้าส่งเงินพระคลังมหาสมบัติ พระคลังข้างใน" สมุดไทยคำ เขียนดินสอขาว
เลขที่ 193 จ.ศ. 1212 (พ.ศ. 2393)

"เรื่องราวพระปลัดเมืองไชยาเรื่องขอทำภาษีอากรที่เกาะพะงัน" กระจาษเพลา
เขียนดินสอคำ เลขที่ 26 ไม่ปรากฏจ.ศ.

"สำเนาแปลหนังสือลิมเอกซี เจ้าเมืองกวางตุ้ง กราบทูลถึงเจ้ากรุงจีนเรื่องอังกฤษ
พาเดินเข้ามาขายในเมืองกวางตุ้ง" กระจาษเพลา เขียนดินสอคำ เลขที่ 27
ไม่ปรากฏจ.ศ.

"คำสาบาลปติญาณคนของพระยาสงขลา และผู้มีชื่อซึ่งไค้ชื่อชายเดิน ปติญาณสาบาลว่า
จะพยายามไม่ให้เดินเถื่อนเข้ามาขายในเมืองเป็นอันขาดจะไม่ปิดบังไว้" กระจาษเพลา
เขียนดินสอคำ เลขที่ 32 ไม่ปรากฏจ.ศ.

"บัญชีใช้จ่ายในการค้าขายบันทุกลงเรือกำปั่น" กระจาษเพลา เขียนดินสอคำ
เลขที่ 33 ไม่ปรากฏจ.ศ.

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4

"บัญชีรายชื่อเจ้าภากีสีน" สมุดไต่คำ เขียนรลง เลขที่ 1 จ.ศ. 1213
(พ.ศ. 2394)

"ร่างสารกราเมืองสรบุรีย นำตั้งเงินปันเสง เป็นที่ขุนพิทสมบัติ
นายอารบอนเบ้งเงิน" สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 9
จ.ศ. 1213 (พ.ศ. 2394)

"สำเนาแปลพระราชสาสน์ สมเด็จพระเจ้าฮาร์องกรุงปักกิ่ง"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 9 จ.ศ. 1213 (พ.ศ. 2394)

"เรื่องพวกจีนปล้นเมืองสงขลา" สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว
เลขที่ 300 จ.ศ. 1213 (พ.ศ. 2394)

"สารตราเจ้าพระยาจักรี" 5) เรื่องถึงพระอ่างทองและกรมการ
กรุงเก่า นำตั้งเงินตี เป็นขุนนครพิทศมสุราสืบไป สมุดไต่คำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 35 จ.ศ. 1213 (พ.ศ. 2394)

"ตั้งเงินเถียร เป็นนายอากร ฯ เรื่องส่งส่วย ให้พาท่างทอง"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 36 จ.ศ. 1213 (พ.ศ. 2394)

"ตั้งหวงง เป็นที่ขุนบ่างสมบัต และให้คุมเอาพลเร็วไปกรุงเทพฯ"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 38 จ.ศ. 1213 (พ.ศ. 2394)

"ตั้งหลวงเสนห์ วานิช หลวงอนุรักษวานิช ขุนสมบัต ฯ เป็นเจ้าภากีสีน"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 39 จ.ศ. 1213 (พ.ศ. 2394)

"เมืองชัยนาท ตั้งให้ขุนอิน ขุนเค็งขึ้นมาประเมินนา" สมุดไต่คำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 42 จ.ศ. 1213 (พ.ศ. 2394)

"พระราชบัญญัติ ห้ามข้าราชการไม่ให้สูบฝิ่น และตั้งเจ้าภากีสีน"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 53 จ.ศ. 1213 (พ.ศ. 2394)

จดหมายเหตุนครวัดที่ 4

"แปลไบบอเมืองหลวงพระบาง" 1) แต่งให้เพี้ยวาน นายไพร่ 14 คน คู่ช้าง 4 ช้างขึ้นไปถวายเจ้าบักกั้งซึ่งได้ไป จากเมืองหลวงพระบาง สมุคไคคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 19 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

"ร่างสารตรา" เมืองเพชรบูรณ์ ให้นายพูน นายเนิบ หลวงกั๊พ อาญาขึ้นไปเรียกเงินอากรยาสูบ เมืองนครราชสีมา ราษฎร ชาติไมยอมเสีย" สมุคไคคำ เขียนดินสอขาวเลขที่ 26 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

"สำเนาแปลพระราชสาสน์สมเด็จพระเจ้าห้าของกรุงบักกั้ง" สมุค ไคคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 36 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

"ไบบอเมืองหลวงพระบางให้คนคู่ช้างและราชบรรณาการไปถวาย เจ้าบักกั้ง" สมุคไคคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 39 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

"ร่างตราถึงเจ้าเมืองกรมการให้เป่ารองโกนแฉะ ๗ ทั้งขุนเทพ อากกร" สมุคไคคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 40 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

"ร่างตราเมืองลพบุรี ตั้งให้จันทวย เป็นหมื่นพรหมอากกร สมุคไคคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 43 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

"ทรานอยถึงเมืองชัยนาท เมืองสรรคบุรี ตั้งจัน นู เป็นเจ้าภาษีร" สมุคไคคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 52 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

"สารตราถึงเจ้าเมืองกรมการ (ต่าง ๆ) ตั้งพระเรี่ยชัยบาด เป็น นายอากกร ฯลฯ สมุคไคคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 55 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4

"สารตราถึงพระฤๅษานน ๖ ทั้งให้จีนสั่ง เป็นหมื่นศรีสมบัติ" สมุคไทคำ
เขียนกินสอขาว เลขที่ 59 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

"ร่างตราถึงพระยาสุวรรณคโลก ทั้งหลวงศรีโลกานายอกรสมภักษร"
สมุคไทคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 60 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

"ร่างตราถึงเมืองสุโขทัย ทั้งหลวงศรีโลกาเป็นนายอกร" สมุค-
ไทคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 61 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

"สารตราถึง เมืองพิษณุโลก ฯลฯ ทั้งจีนเคชเป็นขุนชำนาญไพรสณฑ์"
สมุคไทคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 66 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

"สารตราถึง เมืองมโนรม ทั้งจีนซุม เป็นหมื่นวิเสสอกร" สมุคไทคำ
เขียนกินสอขาว เลขที่ 67 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

"ร่างตราใหญ่ ถึง เมืองกรุงเก่า ทั้งให้จีนเฮาเป็นขุนพัทสมบัติ" สมุคไทคำ
เขียนกินสอขาว เลขที่ 68 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

"สารตราถึง เมืองนครราชสีมา ทั้งให้จีนกัเส็ง เป็นขุนอินสมบัติ"
สมุคไทคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 69 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

"สารตราถึง เมืองวิเชียรบุรี ฯลฯ ทั้งให้จีนคำเป็นขุนอินสมบัติคุมสุรา"
สมุคไทคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 70 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

"สารตราถึง เมืองนครราชสีมา ทั้งให้จีน ๓ เป็นขุนพัทสมบัติ" สมุค
ไทคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 71 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

"จดหมายเหตุถึง แม่น้ำ ช่วยเตือน เจ้าพระยานครศรีธรรมราชคำ
กำนันควาย" สมุคไทคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 73 จ.ศ. 1214
(พ.ศ. 2395)

ขุหมายเทศราชกาลที่ 4

✓ "หนังสือถึง เมืองตาก เรื่อง ทาสหนีมาอยู่ ณ โรงเงินกระทง อำเภ
 ทรัพย์" สมุคโตคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 74 จ.ศ. 1214
 (พ.ศ. 2395)

"คำให้การจีนโพ เรื่อง ตระกูลจีนจิกกับอำแดงปู" สมุคโตคำ เขียน
 ดินสอขาว เลขที่ 80 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

✓ "หนังสือพิมพ์จีนเรื่อง วุติงปู กราบทูลให้เก็บภาษีเงิน" สมุคโตคำ
 เขียนดินสอขาว เลขที่ 81 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

"ประกาศ" 2) ห้ามไม่ให้เล่นโปญเอี้ย สมุคโตคำ เขียนดินสอขาว
 เลขที่ 91 ก. จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

"คำให้การของจีนโถ เรื่อง ทรัพย์ มรฎก" สมุคโตคำ เขียนดินสอขาว
 เลขที่ 96 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

"ประกาศ" 2) เรื่องเงินแดงใจหทัย พองเงินหนูจำเลยเรื่องมรฎก
 สมุคโตคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 99 จ.ศ. 1214 (พ.ศ. 2395)

"ร่างทองตราเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์" สมุคโตคำ เขียนดินสอขาว
 เลขที่ 37 จ.ศ. 1215 (พ.ศ. 2396)

"คำเนาแปลพระราชสาสน์ ของพระเจ้าฮำรอง กรุงปักกิ่ง" สมุค-
 โตคำเขียนดินสอขาว เลขที่ 39 จ.ศ. 1215 (พ.ศ. 2396)

"ร่างตราถึง เมืองฉะเชิง เทรา จีนคา เป็นที่ขุนสุพัทธานกร" สมุค-
 โตคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 41 จ.ศ. 1215 (พ.ศ. 2396)

จดหมาย เหตุรัชกาลที่ 4

"หนังสือพิมพ์ว่า พม่าเกิดวุ่นวายกันเองยกทัพรบกับอังกฤษ"
สมุคไทคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 42 จ.ศ. 1215 (2391)

"ร่างตราถึง เมืองนครชัยศรี ทั้งนายละมุดเป็นที่ขุนชำนาญภาค"
สมุคไทคำ เขียนฝุ่นขาว เลขที่ 47 จ.ศ.1215 (พ.ศ. 2396)

✓"ร่างตราถึง เมืองพรหมบุรี เมืองสิงห์ ทั้งจีนโปเป็นที่หมื่นพิศสมบัติ"
สมุคไทคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 48 จ.ศ. 1215 (พ.ศ.2396)

"หนังสือถึง เมืองนครราชสีมา โปรดเกล้าฯให้เอาตัว พระวังคัม
พระยาปลัด" 2) ร่างตราเมืองอ่างทองนำทั้งจีนจือเป็นขุนเทพ
อากาศกับภักษร สมุคไทคำ เขียนฝุ่นขาว เลขที่ 52 จ.ศ.1215
(พ.ศ. 2396)

"สารตราถึง เมืองนครชัยศรีทั้งจีนมีเป็นที่ขุนสมบัติ" สมุคไทคำ เขียน
กินสอขาว เลขที่ 57 จ.ศ. 1215 (พ.ศ.2396)

"สารตราถึง เมืองนครชัยศรีทั้งจีนของไทย เป็นที่ชุมพิศสมบัติ"
สมุคไทคำ เขียนกินสอขาว 58 จ.ศ. 1215 (พ.ศ.2396)

"ร่างตราถึง เจ้าเมืองกรมการทั้งขุนนางภักดีอากาศ เป็นเจ้าเก็บภาษี"
(น้ำตาล) สมุคไทคำเขียนฝุ่นขาวเลขที่ 70 จ.ศ. 1215
(พ.ศ.2396)

✓"สารตราถึง เมืองอินทบุรี ทั้งจีนถึงเป็นที่หมื่นพิศสมบัติ" สมุค
ไทคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 75 จ.ศ. 1215 (พ.ศ.2396)

"หนังสือถึง เมืองกรุงเก่าโปรดเกล้าฯให้นายโยธาหลวงขึ้นมาชำระ
เป็นานสุบฉิน" สมุคไทคำ เขียนฝุ่นขาวเลขที่ 76 จ.ศ.1215
พ.ศ. 2396)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4

"หนังสือถึง เมืองอินทบุรีทั้งจีนไซทอง เป็นหมื่นทิพอาการ สมุคไคคำ
เขียนขุนขาว เลขที่ 79 จ.ศ. 1215 (พ.ศ. 2398)

"คราน้อยถึง เมืองพิจิตทั้งจีนพ เป็นหมื่นเทพอาการ" สมุคไคคำ
เขียนขุนขาว เลขที่ 80 จ.ศ. 1215 (พ.ศ. 2316)

"หนังสือพิมพ์พระภคินีในเมืองจีน" สมุคไคคำ เขียนคินสอขาวเลขที่
83 จ.ศ. 1215 (พ.ศ. 2396)

✓ "ประกาศพระราชบัญญัติเรื่อง เล่นเบี้ยในพระบวรราชวัง" สมุคไคคำ
เขียนรง เลขที่ 86 จ.ศ. 1215 (พ.ศ. 2396)

"หนังสือเรื่องสุราจีนเปง เป็นนายประกันขุนไชยศรีสุราบาน"
สมุคไคคำเขียนรง เลขที่ 94 จ.ศ. 1215 (พ.ศ. 2396)

"เจ้าเมืองสิงคโปร์ าลา ถึงเจ้าพระยาพระคลัง เรื่องช่วยกันปราบ
โจรจีนสลัก" สมุคไคคำ เขียนคินสอขาวเลขที่ 167 จ.ศ. 1215
(พ.ศ. 2396)

"สำเนาจดหมาย" 4) ราชทูตสยามซึ่งออกไปเจริญทางพระราชไมตรี
กรุงปักกิ่ง ต้องถูกผู้ร้ายปล้นตามทางในแขวงกรุงปักกิ่ง" สมุคไคคำ
เขียนคินสอขาว เลขที่ 2 จ.ศ. 1216 (พ.ศ. 2397)

"ร่างสารตราถึงพระยีสานสงคราม" เรื่องทั้งจีนกฤษะเป็นหมื่นศรี
อาการสมบัต อาการญาสุม จีนหะเสงผู้เข้าสวร สมุคไคคำ เขียน
คินสอขาว เลขที่ 43 จ.ศ. 1216 (พ.ศ. 2397)

"หนังสือทั้งจีนเอง เป็นหมื่นทิพอาการ" สมุคไคคำ เขียนคินสอขาว
เลขที่ 72 จ.ศ. 1216 (พ.ศ. 2397)

จดหมายเทศรัษฎกาต์ที่ 4

"ร่างตราถึงกรุง เกาและเมืองต่าง ๆ ตั้งเงินเนียมเป็นที่ขุนบัญชี
พิชชากร" สมุคโตคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 74 จ.ศ. 1216
(พ.ศ. 2397)

"สารตราถึง เมืองปราจิณบุรี เมืองนครนายกตั้งเงินตูเป็นขุนศรีอากร"
สมุคโตคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 75 จ.ศ. 1216 (พ.ศ. 2397)

"สารตราถึง เมืองฉะเชิงเทราตั้งเงินตั้ง เป็นที่ขุนสมบัติ" สมุคโตคำ
เขียนคินสอขาว เลขที่ 76 จ.ศ. 1216 (พ.ศ. 2397)

"สารตราถึง เมืองสุพรรณบุรีตั้งขุนอินอากร เป็นนายอากร" สมุคโตคำ
เขียนคินสอขาว เลขที่ 77 จ.ศ. 1216 (พ.ศ. 2397)

✓ "สารตราตั้งเงินอ้วแสง เป็นที่ขุนพิศสมบัติตั้งบอนเก็บเบี้ยไทย" สมุค
โตคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 70 จ.ศ. 1216 (พ.ศ. 2397)

"หนังสือเงินวรขอหนังสือไปค้าขายเมืองตาก" สมุคโตคำ เขียนคิน
สอขาว เลขที่ 81 จ.ศ. 1216 (พ.ศ. 2397)

"ร่างตราถึง เมืองสรรพนบุรีตั้งเงินเกาเป็นที่ขุนพิศสมบัติ" สมุคโตคำ
เขียนคินสอขาว เลขที่ 86 จ.ศ. 1216 (พ.ศ. 2397)

"ร่างตราถึง เมืองพรหมบุรี เมืองสรรพนบุรี เมือง ชัยนาทตั้งเงินทะเลแสง
เป็นที่ขุนพรสมบัติ" สมุคโตคำ เขียนคินสอขาวเลขที่ 96
จ.ศ. 1216 (พ.ศ. 2397)

✓ "ร่างตราถึง เมืองสระบุรีตั้งขุนอินอากรเงินพอเป็นขุนแทนอากร
บอนเบี้ยจีน" สมุคโตคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 99 จ.ศ. 1216
(พ.ศ. 2397)

จดหมายเหตฺรชกาดที่ 4

"หนังสือถึงผู้สำเร็จราชการ เมืองสันทังจันปี เป็นที่หมิ่นอนาการ
สมุคโตคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 104 จ.ศ. 1216 (พ.ศ.2397)

"คำให้การขุนรารุทนอกราชการนายข้ามหาคเล็กออกไปเมือง
กว้างคู้" สมุคโตคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 109 จ.ศ. 1213
(พ.ศ. 2397)

"คำให้การอำแดงคงใช้ไต่หายเหม็นลาว อ้ายจิ้นหล้าดองยามาขาย
แทนตัวไพร่" สมุคโตคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 118 จ.ศ.1216
(พ.ศ. 2397)

"สารตราถึง เมืองนครสวรรค์ โปรดคังจันฮวร เป็นที่หมิ่นรักษาวล"
สมุคโตคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 47 จ.ศ. 1217 (พ.ศ.2398)

"หนังสือถึง เมืองลพบุรีให้แต่งกรมการไปตรวจดูสระน้ำ 4 สระ"
สมุคโตคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 54 จ.ศ.1217 (พ.ศ.2398)

"ร่างตราถึงผู้สำเร็จราชการ เมืองชยันนาคังจันฮุคเขาเป็นที่ขุน
พัทสมบัติ" สมุคโตคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 60 จ.ศ. 1217
(พ.ศ. 2398)

"หนังสือให้หลวงยกบัตรคุมกำนันจู่โพจ ัจนหมื่นหารกับพวกจำเลย"
สมุคโตคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 65 จ.ศ. 1217 (พ.ศ.2398)

"หนังสือเรื่องพวกหลงจูเป่าให้คนมาบักหนังสือทำทนายกับนายอากร"
สมุคโตคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 75 จ.ศ. 1217 (พ.ศ.2398)

✓ "ร่างตราถึงผู้สำเร็จราชการ เมืองลพบุรีให้ขุนสำเรฎเชิญตราขึ้นมา
ให้ช่วยชำระเงินอากรบ่อนเมี้ย" สมุคโตคำ เขียนดินสอขาวเลขที่
80 จ.ศ. 1217 (พ.ศ. 2398)

จดหมายเทศน์ภาคที่ 4

"สารตราตั้งเงินมาเป็นหมื่นวิเชียรสมบัตินายอากรยาสูบเมือง
กาญจนบุรี" สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 103 จ.ศ.
1217 (พ.ศ. 2398)

"ประกาศให้ทำเงินปลอม" สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่
108 จ.ศ. 1217 (พ.ศ. 2398)

"ร่างตราถึงพระยาสุพรรณ" สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาวเลขที่ 3
จ.ศ. 1218 (พ.ศ. 2399)

"คำให้การเงินเลาซิ่น จีนเขียนน้อย" สมุดไต่คำ เขียนฝุ่นขาว
เลขที่ 4 จ.ศ. 1218 (พ.ศ. 2399)

"ร่างสารตราถึงพระศรีสิทธิกัน" สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว
เลขที่ 12 จ.ศ. 1218 (พ.ศ. 2399)

"ร่างตราถึงพระยาวิเสสร้อย" สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว
เลขที่ 20 จ.ศ. 1218 (พ.ศ. 2399)

"ร่างตราถึงผู้สำเร็จราชการ เมืองสุพรรณบุรีตั้งเงินรัง เป็นหมื่น
กรมอากร" สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 60 จ.ศ.
1218 (พ.ศ. 2399)

"ร่างตราถึงพระยาสุวรรณคโลกพระยาสุโขทัย ตั้งให้หมื่นภักดีสมบัติ
เรียกเงินอากร" สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 66
จ.ศ. 1218 (พ.ศ. 2399)

"แต่งตั้งให้เงินสิงโตเป็นหลวงวิจารณ์เงินประชาลัตว่ากล่าวฝ่ายจีน"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 77 จ.ศ. 1218 (พ.ศ. 2399)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4

"ประกาศเรื่องให้ลูกค้าทั้งปวงจำหน่ายข้าวเปลือก" สมุทไทคำ
เขียนกินสอขาว เลขที่ 79 ก.จ.ศ. 1218 (พ.ศ. 2399)

"ประกาศเรื่องอังกฤษกับจีนวิวาทกันที่เมืองกวางตุ้ง" สมุทไทคำ
เขียนกินสอขาว เลขที่ 99 จ.ศ. 1218 (พ.ศ. 2399)

"จดหมายเรื่องข้ามหาคเด็กสนทนากับเซอร์ ยอน โบริง" สมุทไทคำ
เขียนกินสอขาว เลขที่ 100 ก. จ.ศ. 1218 (พ.ศ. 2399)

"ประกาศเรื่องฝรั่งเศสทั้งกงสุล" สมุทไทคำ เขียนกินสอขาวเลขที่
134 จ.ศ. 1218 (พ.ศ. 2399)

"ร่างตราถึงเมืองต่าง ๆ ทั้งหลวงปักษาไสยวานิจเป็นเจ้าภาษีเงิน"
สมุทไทคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 37 จ.ศ. 1219 (พ.ศ. 2400)

"หนังสือถึงพระยาเพชรบุรีให้หมื่นจำเนียรวารีย์มาตรวจภาษีข้าว
เปลือกชลบุรี" สมุทไทคำ เขียนกินสอขาวเลขที่ 40 จ.ศ. 1219
(พ.ศ. 2400)

"ร่างตราถึงกรมการเมืองต่าง ๆ ทั้งจีนหยงเป็นที่ชุมนุมสุรศักดิ์ทหาร"
สมุทไทคำ เขียนกินสอขาวเลขที่ 46 จ.ศ. 1219 (พ.ศ. 2400)

"ร่างตราถึงเจ้าเมืองกรมการฝ่ายตะวันออกทั้งจีนเกองอยู่เป็นที่
ชุมนุมก๊กสินขยากร" สมุทไทคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 56 จ.ศ.
1219 (พ.ศ. 2400)

"ร่างตราถึงเจ้าเมืองกรมการฝ่ายเหนือทั้งให้จีนสินเป็นที่ชุมนุม
สินเจ้าภาษี" สมุทไทคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 57 จ.ศ. 1219
(พ.ศ. 2400)

กฎหมายเทศาภิบาลที่ 4

"หนังสือถึงกรรมการ เมืองอุทัยธานีตั้งให้เงินผูกเป็นที่ขุนพัทสมบัติ"
สมุกทองคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 61 จ.ศ. 1219
(พ.ศ. 2400)

"สารตราถึง เมืองสวรรคโลก เมืองสุโขทัย ไปรคั้งจีนซังเมง
เป็นหมื่นพัทสมบัติ" สมุกทองคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 69
จ.ศ. 1219 (พ.ศ. 2400)

"หนังสือตั้งเจ้าภาษี เมืองวิทไทยวังนง" สมุกทองคำ เขียนกินสอขาว
เลขที่ 86 จ.ศ. 1219 (พ.ศ. 2400)

"หนังสือเรื่องนายฆ่าออกไปทำของเมืองกวางตุ้ง" สมุกทองคำ
เขียนกินสอขาว เลขที่ 88 จ.ศ. 1219 (พ.ศ. 2400)

"กฎหมายเรื่องของลอยน้ำและการยิงปืน" ภาษีทาง ๆ สมุกทองคำ
เขียนกินสอขาว เลขที่ 109 จ.ศ. 1219 (พ.ศ. 2400)

"แจ้งความเรื่องสมเด็จพระปิ่นเกล้าเสด็จประภาสทะเลสาปกลับมา
เล่าเรื่องโจนจีนสลัก" สมุกทองคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 121
จ.ศ. 1219 (พ.ศ. 2400)

"ร่างตราถึงพระยาสุนทรสงคราม เมืองสุพรรณบุรี ฯลฯ" สมุกทองคำ
เขียนกินสอขาว เลขที่ 130 จ.ศ. 1219 (พ.ศ. 2400)

"ร่างตราถึงองค์พระหริรักษ์" สมุกทองคำเขียนกินสอขาวเลขที่ 11
จ.ศ. 1220 (พ.ศ. 2401)

"สำเนาจากหมายเจ้าพระยาสุรียวงส์" สมุกทองคำ เขียนกินสอขาว
เลขที่ 15 จ.ศ. 1220 (พ.ศ. 2401)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4

"คัมภอกทานพระยานครราชสีมา" สมุคโศก้า เขียนขุนชาว
เลขที่ 41 จ.ศ. 1220 (พ.ศ. 2401)

"สารตราถึงกรมการเมืองต่าง ๆ เรื่องตั้งนายอกรเจ้าภาษีใหม่
สีผึ้ง ฟิน" สมุคโศก้า เขียนกินสอขาว เลขที่ 46 จ.ศ. 1220
(พ.ศ. 2401)

"สารตราถึงหัวเมืองต่าง ๆ เรื่องตั้งเจ้าภาษี ถ้างา กุ้งปลาทุ"
สมุคโศก้า เขียนกินสอขาว เลขที่ 470 จ.ศ. 1220 (พ.ศ. 2401)

"สารตราถึงหัวเมือง 21 หัวเมือง เรื่องตั้งเจ้าภาษีสมุคกินสอ าลา"
สมุคโศก้า เขียนกินสอขาว เลขที่ 48 จ.ศ. 1220 (พ.ศ. 2401)

"สารตราถึงหัวเมือง 24 หัวเมือง เรื่องตั้งเจ้าภาษีสุกร เบ็ดไก่
พองเบ็ด" สมุคโศก้า เขียนกินสอขาว เลขที่ 49 จ.ศ. 1220
(พ.ศ. 2401)

"สารตราถึงกรมการเมืองสระบุรี เรื่องตั้งนายอกรและเรื่องพ้อง
เจ้าเมืองกรมการเมือง" สมุคโศก้า เขียนกินสอขาว เลขที่ 58
จ.ศ. 1220 (พ.ศ. 2401)

"บอกเมืองจันทบุรี เรื่องเรือจีนกิจเชียงถูกปล้นที่นาเมืองจันทบุรี"
สมุคโศก้า เขียนกินสอขาว เลขที่ 92 จ.ศ. 1220 (พ.ศ. 2400)

"บอกพระยาราชวังสัน เรื่องพวกจีนโจรสลัดที่ศิลาขาวแขวงกะพงโสม"
สมุคโศก้า เขียนกินสอขาว เลขที่ 97 จ.ศ. 1220 (พ.ศ. 2401)

"ภาษีเรื่องภาษีน้ำอ้อย เมืองนครสวรรค์" กระจ่างเพลา เขียนกินสอ
ก้า เลขที่ 99 จ.ศ. 1220 (พ.ศ. 2401)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4

"หนังสือพระราชเสนาถึงเจ้าเมืองกรมการเมืองต่าง ๆ :

10 เรื่อง" สมุคโตคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 104 จ.ศ.

1220 (พ.ศ. 2401)

"สารตราเรื่องตั้งนายอกรเจ้าภาษี" สมุคโตคำ เขียนกินสอขาว

เลขที่ 60 จ.ศ. 1221 (พ.ศ. 2402)

"พระบรมราชโองการเรื่องการเล่นสครและตั้งเจ้าภาษีสคร"

สมุคโตคำเขียนกินสอขาว เลขที่ 67 จ.ศ. 1221 (พ.ศ. 2402)

"สารตราถึงเมืองต่าง ๆ เรื่องเจ้าภาษีเรียกภาษีอกรนิคพิคัก"

สมุคโตคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 69 จ.ศ. 1221 (พ.ศ. 2402)

"สารตราถึงเมืองร้อยเอ็ดเรื่องช้างเผือกที่พระชัคคิยวงษ์จับได้"

สมุคโตคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 71 จ.ศ. 1221 (พ.ศ. 2402)

"สารตราถึงเจ้าเมืองกรมการเรื่องตั้งเงินยงหัวเป็นที่หมื่นภักดีคำลา"

สมุคโตคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 72 จ.ศ. 1221 (พ.ศ. 2402)

"สารตราถึงเมืองพิไชย เมืองอุตรดิตถ์ เรื่องตั้งเงินตั้งเป็นที่ขุนพัทสมมติ"

สมุคโตคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 73 จ.ศ. 1221 (พ.ศ. 2402)

"สารตราถึงเจ้าเมืองกรมการเมืองต่าง ๆ เรื่องตั้งเงินตาเป็นเจ้าภาษี

ช้อเขียว" สมุคโตคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 75 จ.ศ. 1221

(พ.ศ. 2402)

"สารตราถึงเมืองไชยนาทเรื่องตั้งเงินเกาะเป็นที่ขุนพัทสมมติคำลา"

สมุคโตคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 77 จ.ศ. 1221 (พ.ศ. 2402)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4

"สารตราถึง เมืองมโนรม เรื่องตั้งจีนขึ้นเป็นที่ขุนพิทสมบัติาลา"
สมุคไคคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 79 จ.ศ. 1221 (พ.ศ.2402)

"ทราน้อยถึงพระพรหมประสาครศิลป์เรื่องให้สอบสวนเจ้าภาษี"
สมุคไคคำ เขียนฝุ่นขาว เลขที่ 88 จ.ศ. 1221 (พ.ศ. 2402)

"ทราน้อยถึงขุนแผนขุนวัง เรื่องให้ส่ง ทนายต่างตัวพระยาาลา"
สมุคไคคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 90 จ.ศ. 1221 (พ.ศ.2402)

"ทราน้อยถึงหลวงพรหมสุภา กรนการ เมืองกรุงเก่าให้ส่ง ทนายาลา"
สมุคไคคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 91 จ.ศ. 1221 (พ.ศ.2402)

"ทราน้อยถึงพระสวรรคบุรีว่าค้ายการกลาวโไพซึ่งกันและกัน"
สมุคไคคำเขียนคินสอขาว เลขที่ 92 จ.ศ.1221 (พ.ศ.2402)

"ทราน้อยถึงพระยาอ่างทองกรนการ เรื่องให้ชำระเงินค่าภาษีเงิน"
สมุคไคคำ เขียนฝุ่นขาว เลขที่ 93 จ.ศ.1221 (พ.ศ.2402)

"หนังสือถึงกรุงเก่าเรื่องให้ขอมแซมพระพุทธรูปวัดพนัญเชิง" สมุคไคคำ
เขียนคินสอขาว เลขที่ 97 จ.ศ. 1221 (พ.ศ. 2402)

"หนังสือเรื่องพระภาษีสมบัติบริบูรณ์เอาเงินมาฝากพระคลังาลา"
สมุคไคคำ เขียนคินสอ เลขที่ 112 จ.ศ. 1221 (พ.ศ.2402)

"สารตราถึงเจ้าพระยานครราชสีมาเรื่องช้างเผือกเมืองสุวรรณภูมิ"
สมุคไคคำ เขียนฝุ่นขาว เลขที่ 120 จ.ศ. 1221 (พ.ศ. 2402)

"ใบบอกเมืองพิไช เรื่องการหารือที่จะเก็บพาสีเงิน" กระดาษเพล
เขียนคินสอคำ เลขที่ 42 จ.ศ. 1222 (พ.ศ. 2403)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4

"ใบบอกเมืองอินทบุรี เรื่องซัดของเรื่องอากรสมภักศร" กระจ่าง
เพลลา เขียนคินสอคำ เลขที่ 48 จ.ศ. 1222 (พ.ศ. 2403)

"คำให้การจันฉายทอสูฎีกากล่าวโทษ จันฉายของสมิงศิริพญา"
สมุคไคคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 106 จ.ศ. 1222 (พ.ศ. 2403)

"พระบรมราชโองการตั้งพระยาวิเชียรฯ เป็นเจ้าพระยาผู้สำเร็จ
ราชการเมืองสงขลา" สมุคคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 114
จ.ศ. 1222 (พ.ศ. 2403)

✓ "สารตราถึงเมืองนครราชสีมา เรื่องตั้งเงินเท่าเป็นนายอากร
บอนเบี้ยลา" สมุคไคคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 127 จ.ศ.
1222 (พ.ศ. 2403)

"สารตราเรื่องตั้งเจ้าภาษีต่าง ๆ" สมุคไคคำเขียนคินสอขาว
เลขที่ 128 จ.ศ. 1222 (พ.ศ. 2403)

✓ "สารตราถึงผู้สำเร็จราชการเมืองพรหมบุรีลา เรื่องตั้งเงิน
เที่ยวเป็นนายอากรบอนเบี้ย" สมุคไคคำ เขียนคินสอขาวเลขที่
129 จ.ศ. 1222 (พ.ศ. 2403)

"สารตราถึงพระหริรักษ์ รวม ๆ เรื่องเกณฑ์ให้คักพื้นไว้ใช้ราชการ"
สมุคไคคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 133 จ.ศ. 1222 (พ.ศ. 2403)

"สารตราถึงเมืองสาละวัน เรื่องพระเอกราชาป่วยถึงแก่กรรม ฯลฯ"
สมุคไคคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 134 จ.ศ. 1222 (พ.ศ. 2403)

"สารตราถึงเมืองอุทัยธานีเรื่องตั้งเจ้าภาษีน้ำอ้อย" สมุคไคคำ
เขียนคินสอขาวเลขที่ 137 จ.ศ. 1222 (พ.ศ. 2403)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4

"สารตราถึง เจ้ากรมกองตระเวน ฯลฯ เรื่องตั้งเจ้าภาน้ำตาล
น้ำอ้อย" สมุดไทยค่า เขียนคินสอขาว เลขที่ 138 จ.ศ.1222
(พ.ศ. 2403)

"สารตราถึง เมืองต่าง ๆ เรื่องตั้งจันทน์ดำเป็นเจ้าภาน้ำปลาก
สมุทรค่า เขียนคินสอขาว เลขที่ 139 จ.ศ.1222 (พ.ศ.2403)

"สารตราถึง เมืองต่าง ๆ เรื่องตั้งจันทน์เงียมเป็นเจ้าภาน้ำถั่ว
ปลา" สมุดไทยค่า เขียนคินสอขาว เลขที่ 140 จ.ศ. 1222
(พ.ศ. 2403)

"สารตราถึง เมืองสวรรคโลก เรื่องตั้งจันทน์หวดเป็นเจ้าภาน้ำยาสูบ"
สมุดไทยค่า เขียนคินสอขาว เลขที่ 141 จ.ศ. 1222 (พ.ศ.2403)

"สารตราถึง เมืองฉะเชิงเทรา เรื่องตั้งจันทน์เป็นนายอากรบ่อนเบี้ยลาดา"
สมุดไทยค่า เขียนคินสอขาว เลขที่ 145 จ.ศ. 1222 (พ.ศ.2403)

"สารตราถึง เมืองต่าง ๆ เรื่องตั้งจันทน์โตเป็นเจ้าภาน้ำยาสูบ"
สมุดไทยค่า เขียนคินสอขาว เลขที่ 148 จ.ศ. 1222 (พ.ศ.2403)

"สารตราถึง เมืองลพบุรี เรื่องตั้งจันทน์เทียนโท เป็นนายอากรบ่อนเบี้ย"
สมุดไทยค่า เขียนคินสอขาว เลขที่ 150 จ.ศ. 1222 (พ.ศ.2403)

"สารตราถึง พระพิชัยสงครามปลัด ฯลฯ เรื่องตั้งจันทน์เป็นนายอากร
สุรา" สมุดไทยค่า เขียนคินสอขาว เลขที่ 153 จ.ศ. 1222
(พ.ศ. 2403)

"หนังสือถึงหัวเมืองต่าง ๆ เรื่องตั้งจันทน์ตั้งฮี้ เป็นเจ้าภาน้ำไม้ใส่ตุ๊ก"
สมุดไทยค่า เขียนคินสอขาว เลขที่ 158 จ.ศ. 1222 (พ.ศ.2403)

จดหมายเหตุนครบาลที่ 4

"หนังสือถึงเมืองปาจิณบุรี เรื่องให้ช่วยเหลือเงินมาติดตามหา
"ลักเรืออาสา" สมุคโศก่า เขียนกินสอขาว เลขที่ 165 จ.ศ.1222
(พ.ศ. 2403)

"ร่างตราถึงเมืองพระตะบอง" สมุคโศก่า เขียนกินสอขาว
เลขที่ 5 จ.ศ. 1223 (พ.ศ. 2404)

"จดหมายรัชกาลที่ 4 ถึงพระยาอภัยรณฤทธิ์ เรื่องวัดเก่าที่ปรากฏ
"แต่ชื่อ ฯลฯ" สมุคโศก่าเขียนกินสอขาว เลขที่ 98 จ.ศ.1223
(พ.ศ.2404)

"ประกาศเรื่องแต่งเรือรบให้ออกไปลาดตระเวนตรวจรบบ้านเมือง
"ตามฝั่งทะเล" สมุคโศก่า เขียนกินสอขาว เลขที่ 129 จ.ศ.1223
(พ.ศ.2404)

"สารตราถึงผู้สำเร็จราชการแขวงหัวเมืองฝ่ายเหนือฝ่ายใต้ ฯลฯ"
"สมุคโศก่า เขียนกินสอขาว เลขที่ 175 จ.ศ. 1223 (พ.ศ.2404)

"สารตราถึงผู้สำเร็จราชการหัวเมือง 5 หัวเมือง เรื่องตั้งเงินชัก
"เป็นเจ้าภาษี" สมุคโศก่าเขียนกินสอขาว เลขที่ 176 จ.ศ.1223
(พ.ศ. 2404)

"สารตราถึงผู้สำเร็จราชการ เมืองและกรมการ เรื่องผูกบิเงิน"
"สมุคโศก่า เขียนกินสอขาว เลขที่ 178 จ.ศ. 1223 (พ.ศ.2404)

"ทราน้อยถึงพระยาตากาลา เรื่องให้ชำระราษฎรที่ไม่เสียภาษี"
"สมุคโศก่า เขียนกินสอขาว เลขที่ 189 จ.ศ. 1223 (พ.ศ.2404)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4

✓ "ประกาศเรื่องพระพิเทศพานิช ฎเงินหลวง" สมุดคำเขียนดินสอด
ขาว เลขที่ 208 จ.ศ. 1223 (พ.ศ. 2404)

✓ "พาสีอากรบ่อนเบี้ย" (คักพิมพ์คัด) เลขที่ 18 จ.ศ. 1224
(พ.ศ. 2405)

✓ "พาสีอากรบ่อนเบี้ย เรื่องเงินนวกัทหลวงภาษีวิเศษขอมุกภาษีเก็บ
เงินหัวเบี้ยบ่อนกรุงเทพฯ" (คักพิมพ์คัด) เลขที่ 19 จ.ศ. 1224
(พ.ศ. 2405)

"ใบบอกเมืองสุพรรณบุรี เรื่องพาสียาสูบ" กระจายเขตฯ เขียน
ดินสอดคำ เลขที่ 22 จ.ศ. 1224 (พ.ศ. 2405)

"สำเนาแปลจดหมายเมืองเชียงใหม่" สมุดไต่คำ เขียนดินสอดขาว
เลขที่ 73 จ.ศ. 1224 (พ.ศ. 2405)

"สารตรา (ภาษี) โปรดเกล้าตั้งเงินกิตเป็นเจ้าภาษี ฝักเขียวอาดา"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอดขาว เลขที่ 123 จ.ศ. 1224
(พ.ศ. 2405)

"พิพากษาความระหว่างมองซิเออซีเคอัสทริยากับพวกจีน"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอดขาว เลขที่ 129 จ.ศ. 1224
(พ.ศ. 2405)

"บอกเมืองเพชรบุรี เรื่องพวกจีนเข้าพวกเป็นท้าวเหย้า" สมุดไต่คำ
เขียนดินสอดขาว เลขที่ 136 จ.ศ. 1224 (พ.ศ. 2405)

"สารตราถึงพระยาเพชรบูรณ์ พระยาประเสริฐสงครามอาสา"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอดขาว เลขที่ 145 จ.ศ. 1224
(พ.ศ. 2405)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4

"สารตราถึงผู้สำเร็จราชการหัวเมืองต่าง ๆ เรื่องตั้งเงินรูน"

สมุคไคคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 155 จ.ศ.1224

(พ.ศ. 2405)

"คราน้อยถึง เมืองสุพรรณ เรื่องขุนทิพ ขุนจิต ขอบแยกกองส่วย"

สมุคไคคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 160 จ.ศ. 1224 (พ.ศ.2405)

"ร่างสารตราถึง เมืองฉะเชิงเทรา" สมุคไคคำ เขียนกินสอขาว

เลขที่ 37 จ.ศ.1225 (พ.ศ. 2406)

✓ "ประกาศเรื่องราษฎรเคื้อกร่อนภาษีอากร" สมุคไคคำ เขียน

กินสอขาว เลขที่ 66 จ.ศ.1225 (พ.ศ.2406)

"ภาษีเรื่องเจ้าภาษีเก็บไม่ได้ให้เจ้าเมืองกรมการชำระ"

สมุคไคคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 79 จ.ศ. 1225

(พ.ศ.2406)

"สารตราถึงกรมการกรุงเก่าและเมืองอ่างทองตั้งเงินริ้ว ฯลฯ"

สมุคไคคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 91 จ.ศ.1225 (พ.ศ.2406)

"ประกาศโปรดเกล้าตั้งนิศเทศันกับจิ้ง พระพิเทศพานิช ฯลฯ"

สมุคไคคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 107 จ.ศ. 1225

(พ.ศ. 2406)

"ภาษีอากรถึงกรมการกรุงเก่าตั้งเงินห้อยเป็นที่ขุนภักดี ฯลฯ"

สมุคไคคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 109 จ.ศ. 1225

(พ.ศ.2406)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4

"ประกาศเรื่องพระเมรุทอง" 2) ประกาศเรื่องโรงน้ำคาลทราย
สมุคคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 125 จ.ศ. 1225 (พ.ศ.2406)

"แต่งตั้งเรื่องตั้งองค์พระนโรดมเป็นเจ้ากรุงกัมพูชาธิบดี"
สมุคคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 133 จ.ศ.1225 (พ.ศ.2406)

✓"ภาษีอากรเรื่องภาษีอากรบ่อนเบี้ย" สมุคโตคำ เขียนดินสอขาว
เลขที่ 140 จ.ศ. 1225 (พ.ศ. 2406)

✓"ประกาศเรื่องออกห่วยเสียงทนายมีลูกทองคำ ฯลฯ เป็นหลักการเล่น"
สมุคโตคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 142 จ.ศ. 1225 (พ.ศ.2406)

"บัญชีจ่ายกระเบื้อง" สมุคโตคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 29
จ.ศ.1226 (พ.ศ. 2407)

"บัญชีเงินค้ำก่อสร้าง" สมุคโตคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 42
จ.ศ. 1226 (พ.ศ. 2407)

"สารตราถึงกรมการเมืองต่าง ๆ เรื่องให้เอาตัวข้าราชการที่ดิน ฯลฯ"
เลขที่ 54 จ.ศ. 1226 (พ.ศ. 2407)

"สารตราถึง เมืองพิทัญโลกเรื่องให้ลงคนสูบดินลงไปกรุงเทพฯ"
สมุคโตคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 57 จ.ศ. 1226 (พ.ศ.2407)

"สารตราถึงเจ้าเมืองกรมการหัวเมืองต่าง ๆ เรื่องตั้งเงินหลังขึ้น
เป็นเจ้าภาษี" สมุคโตคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 58
จ.ศ. 1226 (พ.ศ. 2407)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4

"สารตราเรื่องเก็บภาษีค่าเรือ" สมุดไต่คำ เขียนคินสอขาว
เลขที่ 65 จ.ศ. 1226 (พ.ศ. 2407)

"หนังสือถึงพระยาวิจิตรโกกร เรื่องเงินเหรียญโค่งไปแล้ว"
สมุดไต่คำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 82 จ.ศ.1226 (พ.ศ.2407)

"จดหมายถึงท่านกรมท่า เรื่องหนังสือมองซิเออโอบาเรทไค้อาน
ทราบแล้ว" สมุดคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 91 จ.ศ.1226
(พ.ศ. 2407)

"จดหมายถึงเจ้าพระยาบวรราชให้จัดการเรื่องภาษีโรงร้านให้
แล้วเสร็จ" สมุดคำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 98 จ.ศ.1226
(พ.ศ. 2407)

"ประกาศเรื่องกงสุล ชองกง" สมุดไต่คำ เขียนคินสอขาว
เลขที่ 124 จ.ศ. 1226 (พ.ศ. 2407)

"จดหมายถึงกรมเทศาภิบาล เรื่องภาษีน้ำมันมะพร้าว ฯลฯ"
สมุดไต่คำ เขียนคินสอขาว เลขที่ 131 จ.ศ. 1220
(พ.ศ. 2407)

"จดหมายถึงหลวงนายเคช เรื่องเสด็จเมืองกาญจนบุรี" สมุดไต่คำ
เขียนคินสอขาว เลขที่ 138 จ.ศ.1226 (พ.ศ. 2407)

"มีพระบรมราชโองการ เรื่องการบันการ เขียนลวดลาย" สมุดคำ
เขียนคินสอขาว เลขที่ 148 จ.ศ.1226 (พ.ศ.2407)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4

"ประกาศเรื่องเงินเสียเงินผูกมัดเอาเงินไปสร้างถนน"
สมุคไคคำเขียนดินสอขาว เลขที่ 154 จ.ศ. 1226
(พ.ศ.2407)

"สำเนาแปลจดหมายเจ้าเมืองเถิน" สมุคไคคำ เขียนดินสอขาว
เลขที่ 5 จ.ศ.1227 (พ.ศ.2408)

"ร่างตราถึงเมืองวิเชียร" สมุคไคคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 7
จ.ศ. 1227 (พ.ศ.2408)

"ร่างตราถึงเมืองตาก" สมุคไคคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 10
จ.ศ. 1227 (พ.ศ.2408)

"ร่างตราถึงเมืองสุพรรณ" สมุคไคคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 55
จ.ศ.1227 (พ.ศ.2408)

"หนังสือเจ้าฉนวนรังศรี เจ้านครลำปาง ฯลฯ ว่าด้วยขุนวิจารณ์
เงินจรรขึ้นไปซื้อไม้ขนอสัก" สมุคไคคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 81
จ.ศ. 1227 (พ.ศ. 2408)

"ภาษีเรื่องขุนภักดีอากรให้การเรื่องภาษีโรงหีบน้ำตาลทราย"
สมุคไคคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 95 จ.ศ.1227 (พ.ศ.2408)

"หนังสือเรื่องพระภาษีสมบัติขุดคลองบ้านคอนกระถี่ ฯลฯ" สมุคไคคำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 96 จ.ศ. 1227 (พ.ศ.2408)

"สารตราถึงเมืองไชยนาทเมืองสวรรคบุรีทั้งเงินฮากเป็นขุนาตา"
สมุคไคคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 98 จ.ศ.1227 (พ.ศ.2408)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4

"เรื่องคนพหูพวงษ์" สมุดคำเขียนกินสอขาว เลขที่ 106
จ.ศ.1227 (พ.ศ. 2408)

"อากร เรื่องตั้งเงินเดิมเป็นที่หมั้นพรหมสมบัตินายอากรยาสูบ"
สมุดไต่คำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 115 จ.ศ.1227
(พ.ศ.2408)

"พระราชทานตั้งขุนนางหลายท่านพระราชทานในการเขยิด"
สมุดไต่คำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 116 (จ.ศ.1227 (พ.ศ.2408)

"หนังสือถึง เมืองเพชบุรีเรื่องทำภาษีพื้นนั้น ฯลฯ" สมุดไต่คำ
เขียนกินสอขาว เลขที่ 135 จ.ศ.1227 (พ.ศ.2408)

"คำบอกเล่าเรื่องคนส่งเหล็กกล่อหลวง และเรื่องกลอนกินหาเรือ ฯลฯ"
สมุดไต่คำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 146 จ.ศ. 1227 (พ.ศ.2408)

"ประกาศเรื่องตั้งเงินเดาเป็นขุนพรหมเกษรนายอากรป่าฝาง"
สมุดไต่คำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 95 จ.ศ.1228 (พ.ศ.2409)

"จดหมายเรื่องนายเกตรองถูกขว่าถูกจำตรวนอยู่ไม่ได้ให้ถอดคำ"
สมุดไต่คำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 98 จ.ศ.1228 (พ.ศ.2409)

"หนังสือนายข้าทาดานพระยาสุโขทัยได้ตั้งให้เป็นนายคาน" สมุดไต่คำ
เขียนกินสอขาว เลขที่ 111 จ.ศ.1228 (พ.ศ. 2409)

"หนังสือมาถึงกรมการ เมืองวิเชียรสุนจินนายอากร เคาสุราจับผู้
ต้มเดา" สมุดไต่คำเขียนกินสอขาว เลขที่ 112 จ.ศ.1228
(พ.ศ.2409)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4

"พระราชดำริห์ เรื่องภาสีเรือสินค้าสำเภา" สมุดไต่คำ เขียน
ดินสอขาว เลขที่ 113 จ.ศ.1228 (พ.ศ. 2409)

"ทราน้อยถึง เมืองฉะเชิงเทราเมืองนครนายกด้วยเงินเบงกัมพวก"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 128 จ.ศ.1228 (พ.ศ.2409)

"ทราน้อยถึง เมืองฉะเชิงเทรามิสเทอโบ กงสุลโปรตุเกสลา"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 130 จ.ศ. 1228 (พ.ศ.2409)

"จดหมายถึงขุนสยามกิจว่าด้วยเรื่องส่งของไปกรุงปารีส" สมุดไต่คำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 133 จ.ศ.1228 (พ.ศ.2409)

"พระบรมราชโองการ เรื่องโปรดให้เอาปืนของมิสเตอร์โยเซฟ
ไปลงยิงที่ทุ่งนา" สมุดคำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 138
จ.ศ.1228 (พ.ศ.2409)

"ทราน้อยถึง เมืองตาก เมืองกำแพงเพชร เงินแว่นและเงินจิวาลา"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 149 จ.ศ.1228 (พ.ศ.2409)

"อากรสุมรา เรื่องขุนเทพอกรขอให้เมืองพิไชยเมืองพิศิตราลา"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 161 จ.ศ.1228 (พ.ศ.2409)

"หนังสือให้พระยาอางทอง เก็บภาษีน้ำอ้อย" สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว
เลขที่ 162 จ.ศ.1228 (พ.ศ.2409)

"ร่างทราน้อยถึง เมืองราชทางนั้นที่กับพวกชอนนุมาขึ้นไปลา"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 187 จ.ศ. 1228 (พ.ศ.2409)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4

"ร่างทราน้อยถึงเมืองสวรรคโลกได้ส่งข้าหลวงขึ้นมาชำระลา"

สมุคโตคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 46 จ.ศ.1229 (พ.ศ.2410)

"อากร เรื่องอากรสุราโปรดเกล้าให้หลวงพิศาลทำต่อไป"

สมุคโตคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 62 จ.ศ.1229 (พ.ศ.2410)

"ศุภอักษร เรื่องพระอาการไข้ และสิ้นพระชนม์ของกรมหมื่นนบเสถียร"

สมุคโตคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 88 จ.ศ.1229 (พ.ศ.2410)

"ตราถึงเมืองเพชรบูรณ์ให้เอากำนายทนายคนายกงมาชำระ"

สมุคโตคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 100 จ.ศ.1229 (พ.ศ.2410)

"สารตราเรื่องตั้งพระภิกษุสมบัติวิมูถเป็นเจ้าภาน้ำน้อย" สมุค

โตคำเขียนกินสอขาว เลขที่ 1 จ.ศ.1230 (พ.ศ.2411)

"สารตราเรื่องตั้งขุนศรีสมบัติเป็นเจ้าภาน้ำ" สมุคโตคำ เขียนกินสอ

ขาว เลขที่ 2 จ.ศ.1230 (พ.ศ.2411)

"เรื่องตั้งจันทิมุขเป็นที่ขุนรักษาสมุททวิ เป็นผู้รักษาเกาะ" สมุคโตคำ

เขียนกินสอขาว เลขที่ 3 จ.ศ.1230 (พ.ศ.2411)

"สารตราเรื่องตั้งจันทิมุขเป็นที่ขุนรักษาแพกเขียวแพทอง" สมุคโตคำ

เขียนกินสอขาว เลขที่ 4 จ.ศ. 1230 (พ.ศ.2411)

"สารตราเรื่องตั้งขุนบุญจะพิชชากรเป็นนายอากรเรียกอากรพริกไทย"

สมุคโตคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 5 จ.ศ.1230 (พ.ศ.2411)

"สารตราเรื่องตั้งจันทิมุขเป็นที่ขุนประมุลพระราชทรัพย์"

สมุคโตคำ เขียนกินสอขาว เลขที่ 7 จ.ศ. 1230

(พ.ศ. 2411)

จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4

"หนังสือพระยามหาอำมาตย์ถึงกรมการเมืองรายทาง" สมุดไต่คำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 31 จ.ศ.1230 (พ.ศ.2411)

"สารกรา เรื่องตั้งให้เงินมากเป็นขุนชำนาญไพศาล, นายอากร"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 48 จ.ศ.1230 (พ.ศ.2411)

"หนังสือพระบริบูรณ์สุรารักษ์ ทำหนังสือประกันตัวจีนยี่หัวฯลฯ" สมุดไต่
คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 54 จ.ศ.1230 (พ.ศ. 2411)

"สารตราถึงกรมการเมืองต่าง ๆ ให้มีตราเกณฑ์เสายาว 3 วา
4 วา" สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 64 จ.ศ. 1230
(พ.ศ.2411)

"พระบรมราชโองการโปรดเกล้า ตั้งเงินหู แซ่เอี้ยเป็นที่ขุนนางจีน
ประจำ" สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 69 จ.ศ. 1230
(พ.ศ. 2411)

"สารถึงกรมการเมืองต่าง ๆ ตั้งเงินอยู่แซ่คน เป็นที่หลวงวิสุตราช"ฯ"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 72 จ.ศ.1230 (พ.ศ.2411)

"ร้องทุกข์เรื่องเงินมาซื้อเจ้าภานี้ร้องทุกข์ว่าชาวพเจ้าย่นพอง"
สมุดไต่คำ เขียนดินสอขาว เลขที่ 76 จ.ศ.1230 (พ.ศ.2411)

"สารตราถึงกรมการเมืองนครไชยศรี เมืองสมุทรสาคร" สมุดไต่คำ
เขียนดินสอขาว เลขที่ 77 จ.ศ.1230 (พ.ศ.2411)

เอกสาร ทูตวิทยุ

หนังสือ ภาษาไทย

กมล จันทรสาร (ผู้เรียบเรียง). บทบาทของชาวจีนโพ้นทะเลและบทบาทของ
คนจีนในประเทศไทยสมัยปัจจุบัน. เรียบเรียงจาก The Overseas Chinese
ของ Louis Mitchison และ Double Identity: The Chinese in Modern
Thailand พระนคร : โอเคียนส์โตร์, 2506.

กรมราชโหลกิจและภูมิศาสตร์วิทยา. จดหมายเหตุว่าด้วยการทำเหมืองแร่ในประเทศ
สยาม. พระนคร: โรงพิมพ์ คุรุฑ เทพเคลิเมนต์, 2468.

กรมศิลปากร. เครื่องถ้วยในประเทศไทย. พระนคร: โรง
พิมพ์การศาสนา, 2513. (เนื่องในงานเปิดอาคารปฏิบัติการซ่อมสงวน
รักษาศิลปโบราณวัตถุ และนิทรรศการเครื่องถ้วยในประเทศไทย ณ พิพิธภัณฑ์
สถานแห่งชาติ)

ไทยในจดหมายเหตุแกมเปเฟอร์. แปลโดย
นาย อัมพร สายสุวรรณ พระนคร: น.ป.ท., 2487. (พิมพ์ในงานพระ
ราชทานเพลิงศพ นายเกลื่อน ชัยนาม (พระยาอุภัยพิพากษา) ณ วัดเทพ
สิรินทราวาส วันเสาร์ที่ 25 มีนาคม 2487)

กาญจนากพันธ์ [ขุนวิจิตรมาตรา] ภูมิศาสตร์วัดโพธิ์ พระนคร: สาส์นสวรรค์.
2512.

กูกรีจจ์ คาร์ริงตัน ประวัติศาสตร์จีน แปลโดย ส.ศิริวัณ
พระนคร: สมาคมตั้งคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2511.

ไกรศรี นิมมานเหมินทร์. เครื่องถ้วยสันกำแพง เชียงใหม่: บริษัท
กนเมื่อการพิมพ์ จำกัด, 2503.

✓ ทำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด และ พระราชพงศาวดารกรุงเก่า
หลวงประเสริฐอักษรนิติ์ พระนคร : กคลังวิทยา, 2507.

✓ จดหมายเหตุความทรงจำของกรมหลวงนรินทรเทวี ทั้งตอนพระราชวิจารณ์ พร้อมกับ
ฉบับเพิ่มเติม. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒนากร, 2457. (พระเจ้า
วรวงศ์เธอ 5 พระองค์ พิมพ์แจกในงานบำเพ็ญพระกุศลสนองพระเดชพระคุณ

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระจักรพรรดิพงษ์ พระบิดา และ
ท่านผู้อยู่ ม.ร.ว. หึง ทวาง ครอบ 60ปี พ.ศ. 2459.)

จดหมายเหตุนักการที่ 2 จ.ศ. 1171-1173. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา. 2513.

มูลนิธิในพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จักพิมพ์)

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ขุนนุพระบรมราชาธิบายในพระบาท

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระนคร: โรงพิมพ์ มหามงกุฎราช

วิทยาลัย, 2505. (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานใน

งานศพ พันตรี หม่อมเจ้าไตรทิพเทพสุด เทวกุล ณ เมรุหน้าพลับพลา

อิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส 9 ตุลาคม 2505)

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ประเพณี ท่านุญวันเกิด. พระนคร:

โรงพิมพ์สามมิตร, 2514. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

ร้อยตำรวจเอก ถนอม รักเสนาะ ณ เมรุวัดใหม่ถ้ำบาราม จังหวัด

พิษณุโลก วันที่ 14 พฤศจิกายน 2514)

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระ. พระธรรมเทศนาเฉลิมพระเกียรติ

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระนคร: การพิมพ์ไชยวัฒน์, 2506.

(พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล โปรดให้พิมพ์เป็นอนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้า ชนม์เจริญมพูนุช ณ เมรุวัดมกุฏ

กษัตริย์าราม วันที่ 30 พฤศจิกายน 2506)

พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระ

พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแถลงพระบรมราชาธิบายแก่ไขการปกครอง

แผ่นดิน: พระนคร โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2470. (พระบาทสมเด็จพระ

เจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์ พระราชทานแจก เนื่อง

ในงานทรงบำเพ็ญพระราชกุศลสนองพระเดชพระคุณ พระบาทสมเด็จพระ

พุทธเจ้าหลวงในวันตรงกับเสด็จสวรรคตที่ 23 ตุลาคม 2470)

พระราชพิธีสิบสองเดือน พระนคร:

ม.ป.ท. ร.ศ. 131 (พ.ศ. 2456) เจ้าจอมมารคา แส ในรัชกาลที่ 5

พิมพ์แจกในงานปลงศพ เจ้าพระยานรรัตนราชมานิต (โต))

จุดจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระ. พระราชวิจารณ์ จดหมายเหตุความทรง
จำ พระนคร : ม.ป.ท. ม.ป.ป.

ว่าด้วยลายจีนซึ่งเขียนเครื่องถ้วย

กระเบื้องกังไส. พระนคร: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ ร.ศ. 119 (พ.ศ. 2444)
จุดจักรพงษ์, พระองค์เจ้า เจ้าชีวิต. พระนคร: คลังวิทยา 2505.
จุดทัศนีย์ พยาฆรานนท์. ลายรดน้ำ และลายกำมะลอ : กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์พิมพ์เนศ. 2516.

จำนงค์ ทองประเสริฐ (ผู้แปล) มอเกิดลัทธิประเพณีจีน ชุก อารย
ธรรมตะวันออกจากเรื่อง Introduction to Orient at Civilizations
โดย Wm. Theodore de Bary พระนคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2511

เงินจีนอักษร, หลวง. ประชุมพงศาวดารภาคที่ 5 "จดหมายเหตุ
จีนว่าด้วยกรุงสยามแต่โบราณ" พระนคร: กวางหนา, 2507

เฉลิมพระราชอนุสาวรีย์ สมเด็จพระรามาธิบดีศรีสุนทรบรมพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัว.
พระนคร: ศิริมิตรการพิมพ์, 2513 (คณะกรรมการจังหวัดพระนครศรี
อยุธยา จัดพิมพ์ที่ระลึกในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
พระราชทานพระมหากรุณาเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพระราชอนุสาวรีย์
วันที่ 24 มิถุนายน 2513)

เฉลิม อยู่เวียงชัย ประวัติศาสตร์ไทย สมัยกรุงธนบุรี สมัย
กรุงรัตนโกสินทร์. พระนคร: หน่วยงานพิเศษ กรมการวิเทศการ, 2513.
แซน บัจจุสานนท์, พลเรือตรี. ประวัติการทหารเรือไทย. พระนคร:
โรงพิมพ์กรมสารบรรณทหารเรือ, 2509.

คำทรงราชานุภาพ, สมเด็จพระบรมวงศ์เชอกรมพระยา. คดีฝรั่งเข้ามาเมืองไทย.
พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2470.

ชุมนุมพระนิพนธ์ (บางเรื่อง).

พระนคร: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2497.

ตำนานเครื่องโต๊ะและ

ถ้วยปั้น พระนคร: ศิลปากร, 2466.

คำทรงราชานุญาต, สมเด็จพระบรมวงศ์เชอกรมพระยา. ตำนานหนังสือสามก๊ก .

พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร 2471.

นิทานโบราณคดี ,

พระนคร . ศิลปาบรรณาการ , 2513 .

ประชุมพงศาวดารภาคที่12

"จดหมายเหตุหมอบรัดเล" พระนคร : กวางหนา, 2507.

ประชุมพงศาวดารภาคที่17

"ตำนานการ เลิกมอญเบียดและทวย" พระนคร : กวางหนา, 2507.

ประชุมพงศาวดารภาคที่25

"สถานที่ปละวัติซึ่งสร้างในรัชกาลที่4" พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร 2405, (นายเชียง วรรณสุตท พิมพ์ในงานปลงศพสนองคุณบิดา)

ประชุมพงศาวดารภาคที่26

"ตำนานวัง เลา" พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2466 .

ประชุมพงศาวดารภาคที่50

"ตำนานเมืองระนอง" พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2511.

ประวัติเจ้ามหาเสนา

(ขุนนาค) ประวัติเจ้าพระยาบดินทร เชา (สิงห์ สิงหเสนี) ประวัติเจ้าพระยา-
บรมราช(บัน สุขุม) .พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2504.

ประวัติบุคคลสำคัญฉบับ-

สมบูรณ .พระนคร: คลังวิทยา, 2505.

พระราชพงศาวดารกรุงรัตน-

โกสินทรรัชการที่2 . 2 เลม. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2505,

พระราชพงศาวดารกรุง-

รัตนโกสินทรรัชกาลที่5. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2504.

ลัทธิธรรมเนียมต่างๆภาคที่16

ตำนานภาชีอากรบางอย่างกับคำอธิบายของพระบรมวงศ์เชอกรมพระยาคำทรง-
ราชานุญาต. พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2466 . (พระเจ้าพี่ยา-

เชอกรมพระจันทบุรีนฤนาถ กับหม่อมเจ้าหญิงอัปสรสมาน ทรงพิมพ์ในงานพระ-
ราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้าศรีจันทร์)

คำร้องราชานุญาต, สมเด็จพระบรมวงศ์เชอกรมพระยา . ลัทธิธรรม เข็มต่าง ๆ ภาคที่ 23
ประเพณีแต่งงานสาวจีน. เรียบเรียงโดย รองอำมาตย์ จวงศักดิ์ บุญญ์ดี
พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, 2473. (พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิง-
ศพอำมาตย์เอก พระยาธรรมสารนิตินิวิศิกภักดิ์ (พร้อม สุวรรณเสถียร))

แสดงบรรยายพงศาวดาร

สยาม . พระนคร: โรงพิมพ์อักษรนิติ, 2490.

อธิบายเรื่องสำเภาวัดยานนาวา

พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2371.

ศรี อมาตย์กุล, มานิต วัลลิโกคม และ เอลิซาเบธ ไลออนส์. ศิลปสมัยของ
ศิลปสมัยอยุธยา ศิลปสมัยรัตนโกสินทร์ . พระนคร: โรงพิมพ์ 2510, (กรม
ศิลปากรจัดพิมพ์ในงานเสด็จพระราชดำเนิน เปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ 25
พฤษภาคม 2510)

ประวัติศิลปกรรมไทย

พระนคร: โรงพิมพ์สมณดล, 2493.

ตำนานเรื่องวัดกุสุมาลย์

ต่างๆซึ่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสถาปนา. พระนคร:
โรงพิมพ์พิพรรฒธนากร, 2472. (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระ-
ราชทานในงานพระศพพระวิมาดาเชอกรมพระสุทธาสินีนาฏปิยมหาราชปวิธรรมา
ครบศตมาหะ ณ วันที่ 12 ตุลาคม พ. ศ. 2472)

ตำราลงเค็ดและตำรากฎิน

ของพระสงฆ์อานันนิกาย. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2468.

(หุ้มแพรพระโสภณอักษรกิจ (เสด็จ สมิตศิริ) พิมพ์โดยเกล้าถวาย)

ทรงศรี ธีจอรุณ การแก้ไขสนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิสภาพนอกอาณาเขต. พระนคร:
สมาคมสังคมนศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2506.

พิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 1. พระนคร:

โรงพิมพ์คุรุสภา, 2503.

- ทิพาวงศ์, เจ้าพระยา . พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 2. พระนคร:
โรงพิมพ์คุรุสภา. 2504.
- พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 3. 2 เล่ม.
พระนคร, โรงพิมพ์คุรุสภา, 2504.
- พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 4 . 2 เล่ม.
พระนคร, โรงพิมพ์คุรุสภา, 2507.
- เที่ยววัดโพธิ์ กับ โฉมทะเล . พระนคร, โรงพิมพ์รุ่งเรือง-
ธรรม, 2507.
- โทณวนิกมนตรี , หลวง . เรื่องโรงจำนำ . พระนคร: โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, 2468.
นริศรานุกิตติวงศ์ , สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยา, และดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้า
สามสมเด็จ . พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2505, เล่ม 1, 2, 10, 11, 15,
18, 19, 21, 22.
- น . ณ ปากน้ำ (นางแดง) ศิลปินในบางกอก. พระนคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดเกษม-
บรรณกิจ, 2513.
- นารถ โพธิ์ประสาธน์ สถาปัตยกรรมในประเทศไทย. พระนคร. ม.ป.ท.,
2514, (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานออกปณกิจศพ นาง จงถล ตั้งประเสริฐ ณ วัดเมรุ
สระเกศราชวรมหาวิหาร 16 มกราคม 2514)
- นิโกลาส แซรววด ประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักร
สยาม. แปลโดยสันต์ ท. โกมลบุตร พระนคร: กวางหน้า, 2506.
- บรัดเล คี.พี. ประชุมพงศาวดารภาคที่ 31 "จดหมายเหตุเรื่องมิชชันนารี
อเมริกันเข้าประเทศสยาม" แปลโดย นาย ป่วน อินทุวงศ์ พระนคร : โรงพิมพ์
คุรุสภา, 2508 .
- ปวเรศ วริยาลงกรณ์, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยา, และผู้อื่น. เทศนา
พระราชประวัติและพงศาวดารกรุงเก่า . พระนคร : โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย
2456,
- ปาดเลกัวซ์ ฌ็อง-ปีแยร์ . เล่าเรื่องกรุงสยาม. แปลโดยสันต์ ท. โกมลบุตร.
พระนคร: กวางหน้า, 2506.

- ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 พ.ศ. 2394-2400 .พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2503.
- ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 พ.ศ. 2401-2404 .พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2504.
- ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 พ.ศ. 2405-2408 .พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2504.
- ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 พ.ศ. 2405-2411. พระนคร: โรงพิมพ์เตรียมของ
การพิมพ์, 2511. (พลเอกประภาส จารุเสถียร รองนายกรัฐมนตรี -
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พิมพ์ถวายในงานพระราชทานเพลิงศพ
พระมหาโพธิวงศาจารย์ อินโชติเถระ ณ เมรุ หน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์
วัดเทพศิรินทร์ วันที่ 9 พฤศจิกายน 2511)
- ประชุมจารึกวัดพระเชตุพน. พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร , 2512.
- ประชุมพงศาวดารภาคที่ 3 "พงศาวดาร เมืองสงขลา" พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา
2506.
- ประชุมพงศาวดารภาคที่ 7 "คำให้การจีนก๊ก" พระนคร: กวางหนา, 2507.
- ประชุมพงศาวดารภาคที่ 18 "จดหมายเหตุในแผ่นดินพระนารายณ์" พระนคร:
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2462.
- ประชุมพงศาวดารภาคที่ 36 "จดหมายเหตุของคณะบาทหลวงฝรั่งเศสซึ่งเข้ามา
ตั้งกรุงศรีอยุธยา ตอนแผ่นดินพระเพทราชา" พระนคร: โรงพิมพ์-
คุรุสภา, 2510.
- ประชุมพงศาวดารภาคที่ 5 "ว่าด้วยลักษณะขอทำสัญญากับไทย เมื่อครั้งรัชกาลที่ 2"
พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา. 2507.
- ประชุมพงศาวดารภาคที่ 62 "เรื่องทูตฝรั่งเศสในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ " พระนคร:
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2512.
- ประชุมพงศาวดารภาคที่ 64 "เรื่องพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับจินตนาศ (จริง)
พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2512.
- ประชุมพงศาวดารภาคที่ 80 "จดหมายเหตุฟอร์โม" พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.
2509.
- ประชุมศิลาจารึกภาคที่ 1 จารึกกรุงสุโขทัย พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, 2500.
- ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1 จุลศักราช 1166 เล่ม 2 พระนคร: โรงพิมพ์อักษรนิติ,
2481.

ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1 .จุลศักราช 1166 เล่ม 3 .พระนคร: โรงพิมพ์อักษรนิติ,
2482.

พลกูด อังกินันท์. บทบาทชาวจีน ในประเทศไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ-
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว .พระนคร: ปรีชาจักรการพิมพ์, 2515.

พิมาน แจ่มจรัส (รวบรวม) ชุมนุมจดหมายเหตุฝรั่งในเมืองไทย .พระนคร:
บ้านฟ้าพิทยา, 2510.

เพชร สุมิตร . อารยธรรมตะวันออก (ตอน 2 อารยธรรมจีน เกาหลี ฟิลิปปิน)
พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2510.

พระบรมมหาราชวัง พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2514. (สโมสรการไฟฟ้าฝ่าย-
ผลิตแห่งประเทศไทยจัดพิมพ์ฉลองรัชดาภิเษก 9 มิถุนายน 2514)

พระราชพงศาวดารกรุงสยามจากต้นฉบับบริติชมิ้ง เขียม นายตรี อมาตยกุล ตรวจ-
สอบและทำเชิงอรรถ .พระนคร: กวางหนา, 2507.

พระราชพงศาวดารพระราชหัตถเลขาสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาคำรง-
ราชานุภาพ ทรงนิพนธ์พระอภิบาลประกอบ 2 เล่ม พระนคร : โอเคียนส์โคร์
2505.

พระราชสาส์นในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกพระราชทานไปยังประเทศจีน
พระนคร: [ม.ป.ท., ม.ป.ป.] (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ ม.ร.ว.
หญิง เจียน ฉัตรกุล)

พระราชสาส์นไปเมืองจีนครั้งกรุงธนบุรีและพระราชสาส์นกรุงจีนมีมาในรัชกาลที่ 1 กรุง
รัตนโกสินทร์ .พระนคร: โรงพิมพ์อักษรศิลป์ , 2507.

พระราชหัตถเลขา ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว . (รวมครั้งที่ 5) พระนคร:
โรงพิมพ์พระจันทร์, 2505. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฉกปนกิจศพนาง อำนวย
ณรงค์ ฅ (สำราญ เพ็ญกุล ฅ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม 9 ธันวาคม , 2505)

มหานุกาพ , พระ , นิราศพระมหานุกาพไปเมืองจีน ครั้งกรุงธนบุรี เมื่อปีฉลู พ.ศ.
2324. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2462. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระยาคำรงราชานุภาพพิมพ์ในถารกรฐินพระราชทาน ฅ วัชชนะสงคราม
ปีมะแม พงศ. 2462.)

มันดี , คัมบลิว เอช. ประชุมพงศาวดารภาคที่ 79 "เรื่องจดหมายเหตุวันวลิต"
(ฉบับสมบูรณ์) พิมพ์ครั้งที่ 2, ฉบับแก้ไข. แปลจาก Historical account of
Siam in the 17 Century . โดยนันทา สุชากุล ซึ่งถ่ายถอดฉบับ
ภาษาฝรั่งเศสของ Atroham de Bicquefort. ฉบับที่ : โรงพิมพ์บรรหาร,
2508.

รวมใจความพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการเสด็จพระราชดำเนิน
เยี่ยมโรงเรียนจีน เมื่อเดือนมีนาคม 2476. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒ-
ชนากร, 2471. (พิมพ์ในงานปลงศพ นาย เขียว ทองอ่อน สีนุกูเรื่อง)
รวมปรากฏงานอนุสรณ์อายุชยา 200 ปี. 2 เล่ม. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2510.
รอง ศยานนท์, กำเนิน เลขะกุล และ วิลาสวงศ์ นพรัตน์. ประวัติไทยสมัย-
กรุงศรีอยุธยาแผ่นดินสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 ถึงแผ่นดินสมเด็จพระนเรศวร-
มหาราช. พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2515.

รายงานการประชุมสัมมนา เหมืองแร่ ครั้งที่ 7 พ.ศ. 2511. (15-20 มกราคม, 2511)
พระนคร: กรมทรัพยากรธรณี, 2511.

เรื่องชาวจีนเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ในประเทศไทยและลัทธิจีนนิกายในประเทศไทย-
ไทย. พระนคร: ม.ป.ท. ม.ป.ป. (พิมพ์เป็นธรรมบรรณาการ คณะทอตกฐิน
สมัคคีวัดมิ่งกรมลาวาส)

เรื่อง พระราชไมตรีในระหว่างกรุงสยามกับกรุงจีน. พระนคร: ม.ป.ท. 2456.
(เจ้าพระยาบวรราชพิมพ์ในงานศพพระยารัษฎานุประดิษฐ์)

ล. เสถียรสุด (เขี้ยว เสถียรสุด) . ประวัติวัฒนธรรมจีน. พระนคร: โรงพิมพ์-
สมานมิตร, 2510.

ลัทธิธรรมนิยมแซฮิก. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒชนากร, 2477.

วิจิตร มาครา, ชุน. ประวัติการค้าของไทย (หนังสือชุดวัฒนธรรมไทย) พระนคร:
สำนักนายกรัฐมนตรี, 2486.

วิเชียรศิริ, เจ้าพระยา . ประชุมพงศาวดารภาคที่ 53 "พงศาวดาร เมืองสงขลา"
พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2511.

วิศาลศิลปกรรม, หลวง. คำราชางประดับมุก. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, 2487.

วัฒนธรรมไทย เรื่องพาหนะทางน้ำ. พระนคร: โรงพิมพ์คลังออมสิน, 2487.

วอลเตอร์ เอฟ เวลลา. แผ่นดินพระนั่งเกล้า. แปลโดย นิจ ทองโสภิต

พระนคร: สมาคมสังคมนศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2514.

ศิลป์ พีระศรี, วิวัฒนาการ แห่ง จิตรกรรมฝาผนังของไทย. แปลโดย ม.จ. สุกัทรทิศ

ศึกษกุล จาก The Origin and Evolution of Thai Murals

พระนคร. ม.ป.ท. 2504 (กรมศิลปากรจัดพิมพ์ในการจัดการแสดงภาพจิตรกรรม
ฝาผนัง ณ หอศิลป์ กรมศิลปากร)

ศิลป์ไทย (รวมบทความทางศิลป์) พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2516.

สงวน อ้นคง. สิ่งแรกในเมืองไทย. 2ชุด พระนคร: แพร์พิทยา, 2502.

เสถียรโกเศศ. [พระยาอนุমানราชชน] ประเพณีเนื่องในการ เกิดและประเพณีเนื่อง
ในการตาย. พระนคร : สมาคมสังคมนศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2505.

พื้นความหลัง. พระนคร. ศึกษาสยาม, 2513

เสถียร ลายลักษณ์ บุญเรือนำพิมพ์คุณ และ บุญธรรม สิริฤทธิ (รวบรวม) ประชุม—
กฎหมายประจำศก. เล่ม 1, 2, 3, 4, 5. พระนคร: โรงพิมพ์เคลิเมนต์, 2478.

สัญญากรุงสยามกับเมืองต่างประเทศ. ม.ป.ท. ม.ป.ป.

สารภากรณ์, พระยา. ระยะทางทูตไปกรุงปักกิ่งในแผ่นดินสมเด็จพระจอมเกล้า.

พระนคร. ๓.ป.ท. (นาวิกสถานจัดพิมพ์)

สุกัทรทิศ ศึกษกุล, ม.จ. ศิลป์จีนและญี่ปุ่น. พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย—
ธรรมศาสตร์, 2507.

ศิลป์ในประเทศไทย. พระนคร. กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2514.

สำเนาและคำแปลพระราชหัตถ์ เลขาพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก่อนเสด็จ—

ถวัลยราชสมบัติ รวม 4 ฉบับ. พระนคร: บุญส่งการพิมพ์, 2507. (ดร.ถวิล คุณ—
สมศรี คุณระกุล พิมพ์ถวายในงานนำเพ็ญศตวรรษ 5 รอบของพระเทพเมธีการ
(พิมพ์ อุตติโม เปரியัญ) เจ้าอาวาสวัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมาราม, 16 ตุลาคม
2507).

แสงโสม เกษมศรี, ม.ร.ว.หญิง และ วิมล พงศ์พิพัฒน์. ประวัติศาสตร์สมัยกรุงรัตน—

โกสินทร์ รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3 (พ.ศ. 2325-2394) พระนคร: มิตรนรา
การพิมพ์, 2515.

ขนิมมานราชชน, พระยัก. เรื่องภาณอ้อมกรและการค้าสำเภาสัมัยก่อน. พระนคร: โรง-

พิมพ์ไทยเชษฏ, 2490.

วิทยานิพนธ์ บม

ปิยนาด นิโคธธา "บทบาทเสนาบดีแห่งพระภูมุนนากในกตรปกครองประเทศ
ตั้งแต่รัชกาลที่ ๓ ถึงต้นรัชกาลที่ ๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์"

(พ.ศ. 2325-2436)" วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกภูมิและประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513

(อัครสำเนา)

บุพเรศ มิลลิแกน "บทบาทชาวจีนในประเทศไทย" วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร
มหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2510

(อัครสำเนา)

กิริวัฒน์ โอสถานุเคราะห์ "ต้นกับปัญหาสังคมในประเทศไทย" วิทยานิพนธ์
ปริญญาโททางเศรษฐศาสตร์ แผนกสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยธรรม-
ศาสตร์, 2503 (อัครสำเนา)

สุพรรณดี กาญจนวิจิติ "บทบาทมิชชันนารีในประเทศไทย ตั้งแต่รัชกาลที่ 3 ถึง
รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์" วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหา-
บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แผนกประวัติศาสตร์, 2507.

(อัครสำเนา)

วารสาร

เทียน อัครกุล "วิวัฒนาการการบริหารแรงงานในประเทศไทย" วารสาร-
แรงงานสัมพันธ์ 5 (กันยายน-ตุลาคม 2512) หน้า 12-22

นิตย์ รัตนสัญญา "ความเมืองเรื่องวัคซีนพิษงูวงศ์" อนาคต 3 (กรกฎาคม-
สิงหาคม, 2516) หน้า 7-13.

นวัคเล คีปี. "เรื่องผี" วชิรญาณ เล่ม 1 จ.ศ. 1346 หน้า 47-50

วชิรญาณ เล่ม 4 วชิรญาณ เล่ม 6 (เมษายน, ร.ศ. 116)

พูน เกษจำรัส "จักนาคปรก" สตรีสาร 36 (ช.ศ. 2516) หน้า 99-100.

"โพยกวนยังอยู่" ประชาชาติ 11 (มกราคม, 2517) หน้า 27

รอง ศยามานนท์ และวิลาสว่างค์ นพรัตน์ "ประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรี
อยุธยาแผ่นดิน สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 ถึงสิ้นแผ่นดินสมเด็จพระ
พระบรมไตรโลกนาถ พ.ศ. 1893-2031" แถลงงานประวัติศาสตร์
เอกสารโบราณคดี 3 (กันยายน, 2510) หน้า 74-9๘.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Bibliography

Books.

- Akin Rabibhadana. The Organization of Thai Society in the Early Bangkok Period. Ithaca: Cornell University, 1959.
- Bacon, George B.(comp). Siam the Land of the White Eliphant as it was and is. New York; Charles Scribner s' Sons, 1893.
- Blanchard, Wendell. et al. Thailand, Its people, Its society, Its culture. From the Country Survey Series. New Haven: Human Relation Area Files Press, 1958.
- Bowring. John, Sir. The Kingdom and People of Siam with a Narrative of the Mission to that country in 1855. 2 Vols. London: John W. Parker and Son, 1853.
- The Burney Papers. Printed by order of the Committee of the Vajiranana National Librory. Bangkok: 1910-1914. 5 Vols. in 8.
- Cady, John F. Southeast Asia its Historical Development. New York: Mc Crow Hill Book Company, 1964.
- Coughlin, Richard J. Double Identity: The Chinese in Modern Thailand. Hong Kong: Hong Kong University Press, 1960.
- Crowfurd, John. Journal of An Embassy from the Governor-General of India to the Courts of Siam and Cochin China. 2 Vols, London: Henry Colburn and Richard Bentley, 1830.

- . The Crawford Papers, a Collection of official records relating to the mission of Dr. John Crawford sent to Siam by the Government of India in the year 1821. Bangkok: Printed by order of the Vajiranana National Library, 1915.
- Finlayson, George. The Mission to Siam and Hue' the capital of Cochin China in the year 1821-22. From the Journal of the late George Finlayson. With a memoir of the author, by Thomas Stanford Raffles, F.R.S. London: J. Murray, 1826.
- Graham, W.A. Siam a Handbook of Practical Commercial and Political Information. London: Alexander Morning, Limited. The Dela More Press, 1912.
- . Siam. 2 Vols. London: Alexander Morning Limited The Dela More Press, 1924.
- Hall.D.G.E. A History of Southeast Asia. New York: St. Martin's Press, 1966.
- Ingram, James C. Economic Change in Thailand Since 1850. Colifornia: Standford University Press, 1955.
- Manich Jumsai, M.L. King Mongkut and Sir John Bowring. Bangkok: Chalermnit, 1970.
- Moore, Donald and Joanna, The First 150 Years of Singapore. Singapore: Donald Moore Press, 1969.

- Neale, Frederick Arthur. Narrative of a Residence in Siam. London: Office of the National Illustrated Library. 1852.
- Pensri Suvanich (Duke) Les relations entre la France et la Thaïlande (Siam) au XIX siècle d'après les archives des affaires étrangères. Bangkok: Chalermnit, 1967.
- Purcell, Victor, The Chinese in Southeast Asia. London: Oxford University Press, 1965.
- Skinner, William George. Chinese Society in Thailand an Analytical History. New York: Cornell University Press, 1962.
- . Leadership and Power in the Chinese Community of Thailand. New York: Cornell University Press, 1961.
- Smith Arthur H. Village Life in China. New York: The Coxtan Press, 1899.
- Spinks, Charles Nelson. The Ceramic Ware of Siam. Bangkok: Pračandra Press, 1965.
- State Papers of the Kingdom of Siam. [comp] by the Siamese legation in Paris by order of H.H. Prince Prisdang. London: William Ridgway, 1886.
- Silpa Birasri. Thai Architecture and Painting. Bangkok: Published by National Culture Institute. B.E. 2496.
- Vella, Walter F. The Impact of the West on the Government in Thailand. Berkeley and Los Angeles: University of California, 1955.

----- . Siam Under Rama III (1824-1851). New York: J.J. Augustin Incorporated Publisher, 1957.

Wales, H.G. Quaritch. Ancient Siamese and Administration. London: Bernard Quaritch. 1934.

Wood, W.A.R. A History of Siam. London: Fisher Uniwin. 1926.

Thesis.

Dibble, Charles. "The Chinese in Thailand Against the Background of Chinese-Thai Relations" (Unpublished Ph.D. Thesis of Political Science International Law and Relation, Syracuse University. 1961.)

Skinner, William George. "A study of Chinese Community Leadership in Bangkok, Together with An Historical Survey of Chinese Society in Thailand." Unpublished Ph.D. Thesis Cornell University, 1954.)

Suebsang Promboon. "Sino-Siamese Tributary Relations, 1282-1853" (Unpublished Ph.D. Thesis, University of Wisconsin, 1971.)

Wira Wimoniti "Historical Patterns of Tax Administration in Thailand" (Unpublished Master Thesis, of Public Administration, Thammasat University, 1961.)

Article.

^a
Brdley. D.B.(Comp). The Bangkok Calendar, (1869).

----- . ----- , (1870).

----- . ----- , (1871).

- ²
Bridley, D.B.(Comp). "Poket" JSS III (part 1) (1906) p.44-47.
- Beyer, O.H. "preliminary Catalogue of Pre-Spanish Ceramic
Wares Found in the Phillippines Islands." JSS XXV (part 2)
(1932).
- Bro Amado "The Chinese in Thailand" Bulletin De la Province Du Siam.
(Published monthly at Assumption College by the Brother)1964.
- Frank further. Oscar. "King Mongkut" JSS I (1904).
- Jiang, Joseph.P.L. "The Chinese in Thailand: Past and Present"
J S A H. 7 (March, 1966).
- Le May, Reginald. "The Coinage of Siam". JSS XXV (1932).
- Nunn, W. "Some Note upon the Development of the Commerce
of Siam" JSS XV (1922).
- Skinner, William George. "Change and Persistence in Chinese Culture
Overseas. A Comparision of Thailand and Java" JSSS (1960).
- Smith,S.J. (ed), The Siam Repository, I (1869)
----- The Siam Repository, II (1870)
----- The Siam Repository, III(1871)
----- The Siam Repository, IV (1872)
- Spinks, Charles Nelson. "Siam and the Pottery Trade of Asia" JSS XLIV
(part 2) (August, 1956).

Van Der Heide, J.Homan. "The Economical Development of Siam During
the Last Half Century" JSS III (part 2) (1906).

Van. Vliet Jeremias "Description of the Kingdom of Siam" Ravensbury
L.F. Van. (tran) JSS VII (1910)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.*

รายชื่อ เจ้าภาษี นายอากรเงิน

สมัยรัชกาลที่ 1

ไม่มีหลักฐานเกี่ยวข้องกับเงินที่เป็นเจ้าภาษี

สมัยรัชกาลที่ 2

ปี พ.ศ.	ชนิดของภาษี	เมือง	ชื่อเจ้าภาษี	ยศ	
2352	อากรสุรา	กรุงเทพฯสมุทรปราการ	ชลบุรี	พระศรีราชาอากร	
"	"	เพชรบุรี	เงินบุญ	ขุนเทพอากร	
"	"	สุพรรณบุรี	สาครบุรี นครชัยศรี	—	
"	"	ฉะเชิงเทรา	ปราจีนบุรี นครนายก	หลวงภักดีอากร	
"	"	นครราชสีมา	เงินเคี้ยว	ขุนอินอากร	
"	"	พัทลุง	เงินจุน	—	
"	"	ไชยา	เงินเงิน	ขุนเทพอากร	
"	"	ชุมพร	เงินเปา	ขุนทิพย์อากร	
"	"	นครศรีธรรมราช	เงินสิน	ขุนอิน	
"	"	นครสวรรค์	ชัยนาท อุทัยธานี	เงินอ	—
"	"	พิษณุ	เงินนอน	หมื่นศรีอากร	
"	"	สวรรคโลกสุโขทัย	เงินเสี้ย	หมื่นเทพอากร	
"	"	กำแพงเพชร	เงินชู	หมื่นเทพอากร	
"	"	เพชรบูรณ์	เมืองท่าโรง	เงินชู	" "
"	"	เมืองปะทิว	บางตะพาน	เงินยัง	หมื่นอินอากร
"	อากรบ่อนเบี้ย	สงขลา	เงินลาว	—	

* เท่าที่รวบรวมได้จากเอกสารตัวเขียน จากหอสมุดแห่งชาติ และหนังสือ ประชุมประกาศ
รัชกาลที่ 4 พ.ศ. 2401 - 2404 และหนังสือ ลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ภาคที่ 16

" คำานานภาษีอากรบางอย่าง "

<u>ปี พ.ศ.</u>	<u>ชนิดของภาษี</u>	<u>เมือง</u>	<u>ชื่อเจ้าภาษี</u>	<u>ยศ</u>
2352	อากรบ่อนเบี้ย	ไชยา	จีนเงิน	ขุนเทพอากร
	"	ชุมพร	จีนเป่า	ขุนเทพอากร
	"	บางละมุง	จีนจิม	—
	"	กาญจนบุรี	จีนปั่ว	—
	"	ชัยนาท อุทัยธานี เมืองสวรรค	จีนนา	ขุนพัฒนสมบัติ
	"	พิจิตร	จีนเคียว	หมื่นพัฒนสมบัติ
	"	นครราชสีมา	จีนเซาะ	หมื่นพัฒนสมบัติ
	"	ชลบุรี	จีนทอง	ขุนพัฒนสมบัติ
	"	กำแพงเพชร	จีนชนาย	—
	อากรสมภักษร	ชลบุรี	จีนกุย	—
	"	บางละมุง	จีนแก้ว	—
	"	นนทบุรี	จีนตัว	—
	"	เพชรบุรี	จีนเจียม	—
	"	บางบอน บางไทรค	จีนเม่า	—
	อากรตลาด	แขวงขุนอุไท	จีนตัวหัน	—
	"	ศรีษะกระบือ	จีนฉิม	หมื่นเทพอากร

สมัยรัชกาลที่ 3

พ.ศ. 2375	อากรบ่อนเบี้ย	นครชัยศรี	(เค็มจีนมอทาน—เจ้าภาษี) จีนยู่หิ้น จีนเซงผู้รวมหุ้น	ขุนพัฒนสมบัติ
พ.ศ. 2379	อากรบ่อนเบี้ยไทยจีน	นครชัยศรี	จีนเซ็ง จีนยู่หิ้นผู้รวมหุ้น	ขุนพัฒนสมบัติ
พ.ศ. 2381	ภาษีไต้ชันน้ำมันยาง	กรุงเทพฯกรุงเก่าชัยนาท นนทบุรี สมุทรปราการ สาครบุรี สมุทรสงคราม	(เค็มจีนหัว — เจ้าภาษี) จีนอิกเบา ขุนสุนทรราชทรัพย์ ผู้รวมหุ้น	

พ.ศ.2385	อากรบ่อนเบี้ยจีน	อ่างทอง	จันทัก	ขุนพัฒนสมบัติ
	อากรยาสูบ	แขวง: ป้อมสุพรรณบุรี	(เคิม จันเอี่ยม	
			เป็นเจ้าภาษี	
			จันทก	หมื่นพรหมสมบัติ
	อากรยาสูบ	ปราจีนบุรี	(เคิมจันสินทง	
			เป็นเจ้าภาษี	
			จันเสง	ขุนอินอากร
	อากรสมภักษร	กำแพงเพชร	จันน้อย	ขุนเทพอากร
พ.ศ.2386	อากรเกวียน	กรุงเทพฯ	นายโพ	ขุนพนมวันสมบัติ
	อากรสมภักษร	พิษณุโลก	(เคิมจันอินเบา	
			เป็นเจ้าภาษี)	
			จันทวยรับทำโดยให้จันขึ้น	
			เป็นนายอากร เป็น	
			หมื่นศรีสมบัติ	
	อากรสมภักษร	ปราจีนบุรี นครนายก	จันแตกหะรับทำโดย	
			ให้จันเสง เป็นนายอากร	
			แทนเป็น	ขุนศรีอากร
พ.ศ. 2387	อากรบ่อนเบี้ยไทย	นครไชยศรี	(เคิมจันเลียง เป็นนายอากร)	
	อากรสุรา	อ่างทอง กรุงเทพฯ	จันแก	ขุนพัฒนสมบัติ
			(เคิมจันบุญเป็นนายอากร)	
			จันบุญมา	ขุนอินอากร
	อากรสมภักษร	อินทบุรี	(เคิมจันฮัวเสียงเป็นนายอากร)	
			จันชงเงก	หมื่นทิพอากร
	อากรเตาหม้อตาล สันคนบุรี		(เคิมจันเพง เป็นนายอากร)	
	(เตาเคี้ยวน้ำตาล)		จันชงเงก	หมื่นทิพอากร

อาการบ่นเบ๊ยจีน นครชัยศรี (เค็มจีนเบ๊ยเหียน
เป็นนายอากร)

ขุนพัฒนาสมบัติ

ภาษีไต้ชันน้ำมันยาง กรุงเทพฯ } จินฉาย ขุนประมุขราชทรัพย์
กรุงเทพฯ } จินซุน เป็นผู้ร่วมหุ้น
นนทบุรีสมุทรสงคราม }
สาครบุรี นครเขื่อนขันธ์ }
ชัยนาท เพชรบูรณ์ }

อาการบ่นอักษร สระบุรี-วิเชียร }
ไชยบาดาล บัวชุม } (เค็มจีนเขียเป็นนายอากร)
กำพรวน } นายแก้ว หมื่นพิทักษ์อากร

อาการบ่นเบ๊ย (เค็มจีนเงกเป็นนายอากร)

ไทยจีน จันทาน หมื่นพัฒนาสมบัติ

อาการสมลักษร ชัยนาท (เค็มจีนทองคำเป็นนายอากร)

นายอิน หมื่นเทพอากร

อาการสมภักษร พรหมบุรี (เค็มจีนชวรเป็นนายอากร)

จันทอย หมื่นเทพอากร

อาการบ่นเบ๊ย พิจิตร จันทุน หมื่นพัฒนาสมบัติ

ไทยจีน

ภาษีคี่บุก ระนอง กระบุรี จินค้อชูเจียง หลวงรัตนเศรษฐี

พ.ศ. 2388

ภาษีด่านไม้ไผ่ กรุงเทพฯกรุงเทพฯ } จินทก ขุนภักคี่สมบัติ
นครชัยศรี }
นครเขื่อนขันธ์ }

อาการเกวียน กำแพงเพชรสุโขทัย } จินมาก ขุนชำนาญไพโรสาร
พ้อศาลี พิษณุโลก สวรรคโลก }

อาคารแถวียนตาง	นครชัยศรี	(เคิมจันเพียว เป็นนายอาคาร)
		จันภุม ชุนพนมวัน
ภาชีน้ำตาลโตนค	เมืองเพชรบุรี	จันเกียค ชุนวิเศษทศกร
ภาชีน้ำตาลโตนค	เมืองนนทบุรี	จันน้อม ชุนวิเศษทศกร
ภาชีเบ็ดเสร์จสำเภา	-	จันชิน -
ภาชีของทองหาม	-	จันชิน ชุนศรีสมบัติ
ภาชีเนื้อ ปลา	-	จันเลาแซ ชุนภักดี
ภาชีฝ้าย ครั่ง	-	จันพลับ ชุนจำเริญโกคา
ภาชีฝ้าย ยาสูบ	-	จันชิน ชุนศรีสมบัติ
ภาชีของเบ็ดเสร์จ	-	จันแกงซัว ชุนภักดีอาคาร
สิบลค		
ภาชีงาปีสิบลค	-	จันควน ชุนโกชวานิช
ภาชีน้ำตาลกรวด	-	จันบี หมั้นมธุรสวานิช
พ.ศ. 2389 ภาชีเหล็กกอน	สันคบุรี ชัยนาท	(เคิมจันจู เป็นเจ้าภาชี)
		จันชวง ชุนบำรุงสมบัติ
อาคารสมภักษร	สิงห์บุรี	จันต้อ หมั้นทิพอาคาร
อาคารบอนเบี้ย	อุทัยธานี	(เคิมจันมัน เป็นนายอาคาร)
		จันญี่ ชุนพัฒนสมบัติ
อาคารตลาด	พิษณุโลก พิจิตร	} จันคุณ จันทอง ด้รวมหุน
	สุโขทัย	
	นครสวรรค์ พิจัย	
อาคารบอนเบี้ย	นครชัยศรี	(เคิมจันแก เป็นนายอาคาร)
จัน		จันจ้อ ชุนพัฒนสมบัติ
อาคารสมภักษร	พิษณุโลก	(เคิมจันซัน เป็นนายอาคาร)
		จันเกษ หมั้นศรีสมบัติ
		จันเลี้ยง ด้รวมหุน

	อากรบ่อนเบี้ย ไทยจีน	กำแพงเพชร ตาก	(เค็มจีนเกย เป็นนายอากร) จีนมา หมิ่นภักดีสมบัติ จีนกู ผู้รวมหุ้น
	อากรบ่อนเบี้ยจีน	อ่างทอง	จีนแขง หมิ่นพัฒนสมบัติ
	อากรสมรภักษร	พิจิตร	(เค็มจีนแขง เป็นนายอากร) จีนน้อย หมิ่นเทพอากร
	อากรบ่อนเบี้ย ไทย	นครชัยศรี	(เค็มจีนแก เป็นนายอากร) จีนจิ๋ว ชุนพัฒนสมบัติ
	อากรบ่อนเบี้ย ไทยจีน	พิจิตร	(เค็มจีนตุน เป็นนายอากร) จีนจัน หมิ่นพัฒนสมบัติ
พ.ศ. 2390	อากรบ่อนเบี้ย	ชัยนาท	จีนฟูย ชุนพัฒนสมบัติ จีนแขง ผู้รวมหุ้น
	อากรเตาสุรา	พรหมบุรี อินทบุรี สันคบุรี	(เค็มจีน อิกเบาเป็นนายอากร) จีนกูย ชุนอินอากร
	อากรตลาด	ลพบุรี	อ่ำแดงเกียค เป็นกำนันตลาด จีนหัว ผู้รวมหุ้น
	อากรบ่อนเบี้ย จีน	สระบุรี	(เค็มจีนกิว เป็นนายอากร) จีนปิ่นเส็ง ชุนพัฒนสมบัติ
พ.ศ. 2391	อากรสมรภักษร	พิชัย	(เค็มจีนหลิม เป็นนายอากร) จีนมิ่ง หมิ่นทิพอากร จีนแสง ผู้รวมหุ้น
	อากรบ่อนเบี้ย จีน	อ่างทอง	(เค็มจีนเมง เป็นนายอากร) จีนเนี้ยเสง หมิ่นพัฒนสมบัติ
	อากรยาสูบ	นครชัยศรี	จีนจี หมิ่นภักดีสมบัติ
	อากรบ่อนเบี้ย ไทยจีน	อุทัยธานี	(เค็มจีนฉู่ เป็นนายอากร) จีนอิงมัน ชุนพัฒนสมบัติ

	ภาษีด่านไม้ไผ่	กรุงเทพฯ กรุงเก่า	} (เค็มจันจูสิน เป็นเจ้าภาษี) จันเซย ชุนภักดีสมบัติ
		นครชัยศรี	
		นครเขื่อนขันธ์	
พ.ศ. 2392	ศกรสมภักษร	ฉะเชิงเทรา	จันเอี่ยม หมื่นเทพอากร พนัสนิคม
พ.ศ. 2393	อากรบ่อนเบี้ย ไทย จีน	นครสวรรค์	(เค็มจันตั้ง เป็นนายอากร) จันหุตร หมื่นพัฒนาสมบัติ ✓
<u>รัชกาลที่ 4</u>			
พ.ศ. 2394	อากรค่าน้ำ	พระศรีชัยบานรับทำอากรค่าน้ำจึกน้ำเค็ม โดยแบ่ง ผู้รับช่วงเป็นนายอากร ดังนี้	
	(รัชกาลที่ 3 ให้เลิกไป ในรัชกาลที่ 4 ได้ตั้งขึ้นใหม่)	กรุงเทพฯ นนทบุรี ปทุมธานี กรุงเก่า อ่างทอง อินทบุรี พรหมบุรี สิงหนบุรี สันคบุรี ลพบุรี ชัยนาท นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย สุพรรณบุรี พิษัย สวรรคโลก นครชัยศรี ราชบุรี สมุทรสงคราม สาครบุรี เพชรบุรี ปะทิว ชุมพร ไชยา สงขลา พัทลุง	จันอัน เป็นนายอากร จันชุ่ม เป็นนายอากร จันหนูเป็นนายอากร
		นครนายก ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ ชลบุรี บางละมุง ระยอง จันทบุรี ตราคร	จันสี่เป็นนายอากร
	อากรบ่อนเบี้ย จีน	สระบุรี	จันปิ่นเสง ชุนพัฒนาสมบัติ

อากรเตาสุรา	อ้างทอง	(เคิมจีนฉิม เป็นนายอากร)
		จันตี ชุนนครพิพัท
อากรบ่อนเบี้ย	พิษณุโลก	(เคิมจีนจิว เป็นนายอากร)
จัน		จันเถียร หมั้นพัทสมบัติ
อากรสมภักษร	พิจิตร	(เคิมจีนกัน เป็นนายอากร)
		จันเหง -
ภาษีผืน	กรุงเทพ ฯ	หลวงอนุรักษวานิช หลวงเสน่ห์ วานิช
	หัวเมืองปักษ์ใต้	ชุนศรีสมบัติ: ชุนเทพอากรเป็นเจ้าภาษี
	ฝ่ายเหนือทั้งหมด	โคยมี่ ชุนพิทักษ์ศกร ชุนวิเศษภักดี
		ชุนเทพสมบัติ เป็นผู้ร่วมหุ้น
พ.ศ.2395	อากรยาสูบ	(เคิมจีนเพียว เป็นนายอากร)
	เพชรบูรณ์ วิเชียร	
	บัวชุม ไชยบาดาล	
อากรสมภักษร	ลพบุรี	จันหวย หมั้นบรมอากร
ภาษีคั่นนุ่น	พิจิตร นครสวรรค์	จันบุญยืน หมั้นภักดีอากร
	อ้างทอง ชัยนาท	
	พิจิตร อินทบุรี	
	พรหมบุรี สันคบุรี	
	สิงห์บุรี	
อากรบ่อนเบี้ย	กรุงเก่า	(เคิมจีนซาราเป็นนายอากร
		จันเสง เป็นผู้ร่วมหุ้น)
		จันเฮา ชุนพัฒนสมบัติ
อากรสมภักษร	พิษณุโลก	(เคิมจีนบุญศรี เป็นนายอากร)
		จันสัง หมั้นศรีสมบัติ
อากรสมภักษร	สวรรคโลก	(เคิมจีนชุน เป็นนายอากร)
		จันเปี่ยม หมั้นจำเรินสมบัติ

อภิศมภักษร	สุโขทัย	(เค็มจีนเยี่ยม เป็นนายอภิศ)	
		จินฉาย	หมิ่นภักค้ออภิศ
ภานีเกวียน	พิษณุโลก สวรรคโลก	} จินเคซ	} ขุนชำนาญไพโรสาร
พ่อสาลี	สุโขทัย พิษัย พิจิตร		
	กำแพงเพชร		
อภิศมภักษร	เมืองมโนรมย์	จินซุม	หมิ่นวิเศษอภิศ
อภิศสุรา	นครราชสีมา พิมาย	} เค็มจีนแห	} เป็นนายอภิศ
	นางรอง พุทไธสง		
	ชัยภูมิ		
อภิศสุรา	วิเชียร บัวชุม	(เค็มจีนหลาย เป็นนายอภิศ)	
	ไชยบาล ค่ำปราน	จินคำ	ขุนอินสมบัติ
อภิศบ่อนเบี้ย	นครราชสีมา พิมาย	(เค็มจีนพูน เป็นนายอภิศ)	
ไทยจีน	นางรอง	จินคูน	ขุนพัฒน์สมบัติ
พ.ศ.2396	ภานีงาปี	} กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ	} จินคง ขุนสุพัฒนาการ
	สาครบุรี พันสนิม		
	ชลบุรี บางละมุง จันทบุรี		
	เพชรบุรี ฉะเชิงเทรา		
อภิศชักลาก	นครชัยศรี	(เค็มจีนเบี้ยว เป็นนายอภิศ)	
ทางโยง		นายละมุด	ขุนชำนาญชลมาก
อภิศบ่อนเบี้ย	พรหมบุรี สิงห์บุรี	(เค็มจีนอิวเคง เป็นนายอภิศ)	
ไทยจีน		จินโป	หมิ่นพัฒน์สมบัติ
อภิศสมภักษร	อ่างทอง	(เค็มจีนยูแสง เป็นนายอภิศ)	
		จินจื่อ	ขุนเทพอภิศ
อภิศบ่อนเบี้ย	นครชัยศรี	(เค็มจีนอี่ เป็นนายอภิศ)	
จีน		จินมี	ขุนพัฒน์สมบัติ

อากรบ่อนเบี้ย	นครชัยศรี	(เคิมจันทวี เป็นนายอากร)	
ไทย		จีนของไทย ชุนพัฒนสมบัติ	
ภาษีน้ำตาล	นครชัยศรี	} (เคิมชุนพิทักษ์ศกร เป็นเจ้า ภาษี) ชุนวิเศษศกร รับเป็นเจ้าภาษี	
	ฉะเชิงเทรา		
	ปราจีนบุรี นครราชสีมา		
	สุพรรณบุรี		
อากรบ่อนเบี้ย	อินทบุรี	(เคิมจันภูก เป็นนายอากร)	
ไทยจีน		จีนกั๋ง หมื่นพัฒนสมบัติ	
อากรสมภักษร	อินทบุรี	(เคิมจันกั๋ง เป็นนายอากร)	
		จีนไซทอ หมื่นทิพอากร	
อากรตลาด	อินทบุรี	(เคิมจันจิม เป็นนายอากร)	
		จีนเห็น เป็นนายอากร มี จีนบุญศรี ร่วมหุ้น	
อากรสมภักษร	พิจิตร	(เคิมจันกัน เป็นนายอากร)	
		จีนเหง หมื่นเทพอากร	
อากรสุรา	นครชัยศรี	จีนแปะ เป็นนายประกัน	
		ชุนศรีสุราขาน	
พ.ศ. 2497 อากรยาสูบ	สิงห์บุรี	จีนกฤษะ หมื่นศรีอากร	
		จีนทะเลง เป็นผู้ร่วมหุ้น	
อากรสุรา	ฉะเชิงเทรา นครนายก	(เคิมจันทองคำ เป็นนายอากร)	
	ปราจีนบุรี พนมสนิคม	จีนอะ ชุนอินอากร	
ภาษีแก้วตันคาย	กรุงเทพฯ รุ่งเก่า	อ่างทอง	
แก้วเขียน	แก้วลิซงทอง	อินทบุรี พรหมบุรี ลพบุรี	} จีนเนียม
แก้วขาว	แก้วคำ	สระบุรี ฉะเชิงเทรา	
งาเม็ด	กุ่มเค็ม	สุพรรณบุรี ปราจีนบุรี	} ชุนปัญจะพิชชากร จีนเซยผู้ร่วมหุ้น
นุงแห้ง	ปลาทุสก		
ปลาทุเค็ม			

อากรสมภักษร	ปราจีนบุรี นครนายก	จันทู	ขุนศรีอากร ผู้ รวมทุน	จันทู
อากรบ่อนเบี้ย	ฉะเชิงเทรา พนมสนิคม	(เคิมจันญู	เป็นนายอากร)	
ไทยจีน		จันทู	ขุนพัฒนสมบัติ	
อากรบ่อนเบี้ย	สุพรรณบุรี	(เคิมจันจัน	เป็นนายอากร)	
		จันสาริก	หมื่นพัฒนสมบัติ	
อากรบ่อนเบี้ย	สุพรรณบุรี	จันอิวแสง	ขุนพัฒนสมบัติ	
ไทย				
อากรบ่อนเบี้ย	สันคบุรี	(เคิมจันคูนกั)	เป็นนายอากร)	
ไทยจีน		จันเกา	ขุนพัฒนสมบัติ	
อากรสมภักษร	นครสวรรค์ มโนรมย์	}	จันทะเล	หมื่นพรสมบัติ ผู้ รวมทุน
	อินทบุรี สิงห์บุรี			
	พรหมบุรี สันคบุรี			
	ชัยนาท			
อากรบ่อนเบี้ย	สระบุรี	(เคิมจันปิ่นแสง	เป็นนายอากร)	
		จันหงอ	ขุนพัฒนสมบัติ	
อากรสุรา	สันคบุรี	(เคิมจันชี	เป็นนายอากร)	
		จันปี	หมื่นอินอากร	
ภาษีสุรา	กรุงเทพฯ หัวเมือง ทั้งหมด	(เคิมจัน ขอ	ขุนจำเริญราชากร)	
	ปีระกา	จันพัง	เป็นนายอากร	จันช้อยผู้เป็น ผู้ รวมทุน
	ปีนล	จันเกงยู	เป็นนายอากร	
	ปีชาติ	จันตัว	เป็นนายอากร	มีจันภุม ผู้ รวมทุน

		ปีเถาะ	จันทิม เป็นนายอากร (เดิมจันทาย เป็นนายอากร) จันตี ประมูลไค้เป็นนายอากร
พ.ศ.2398	ภาษียาสือบ		จันขวร หมั้นรักษาดล
	อากรเกวียนต่าง นครสวรรค์		(เดิมจันตี เป็นนายอากร)
	อากรบ่อนเบี้ย ชัยนาท		จันหุดเซา ขุนพัฒนสมบัติ
	ไทยจีน		จันมี ขุนอินอากร
	อากรเตาสุรา ลพบุรี		จันหัวผู้ เป็นขุนพัฒนสมบัติ เป็นผู้รวมหุ้น
	อากรยาสูบ กาญจนบุรี		จันมา หมั้นวิเชียรสมบัติ
	อากรสมภักษร มโนรมย์		จันฉอน ผู้รวมหุ้น (เดิมจันสุน เป็นนายอากร)
พ.ศ.2399	อากรสมภักษร สุพรรณบุรี		จันรัง หมั้นพรมาอากร
	อากรบ่อนชนไก่	หัวเมืองปากน้ำ	(เดิมขุนบาลเบิกนริยรัตน์
	นก กัดปลา แข่งเรือ	ฝ่ายเหนือ	เป็นนายอากร มีขุนภักดีอากร
	กระบือ มา	ทั้งหมด	เขาหุ้น
			หลวงบรรจงพานิช นายอากร ขุนวรจันประเทศ และ ขุนภักดีวิเศษ ร่วมหุ้น พระภษบริบูรณ์สมบัติ เป็นนายประกัน
	อากรสุรา สุพรรณบุรี		(เดิมจันจอน เป็นนายอากร)
	อากรสุรา สุโขทัย		จันจิง ขุนศรีอากร จันฉาย ขุนศรีอากร

อกรยาสูบ สวรรคโลก สุโขทัย จันทบูร หนื่นภักดีสมบัติ
 ภาษีเงิน หัวเมืองปักข์ไค หลวงปักษาไสยวานิจ
 ฝ่ายเหนือทั้งหมด หลวงนาวาเกนิกร หลวงไมตรีวานิช
 เป็นเจ้าภาษี มี หลวงอุครพันชวานิช
 ขุนจอร์จันประเทศ ขุนภาษีวิเศษ
 ขุนประมุขราชทรัพย์ จันทบูร
 เป็นผู้รวมหุ้น

พ.ศ. 2400 ภาษีน้ำตาลกรวด } หัวเมืองทั้งเหนือ (เดิมจันทบูร เป็นเจ้าภาษี)
 เครื่องจันอับ ไฟ } และใต้ทั้งหมด จันทบูร ขุนมธุรสกัณฑ์การ
 กระดาษเงิน เทียนไข }

ภาษีน้ำตาลทราย ๑ หัวเมืองฝ่าย }
 ตะวันออก ฉะเชิงเทรา } จันทบูร ขุนภักดีสนชยากร
 นครนายก ปราจีนบุรี }
 พนมสนิคม ชลบุรี บางละมุง }
 ระยอง จันทบุรี ตราด }

ภาษีน้ำตาลทราย หัวเมืองฝ่าย }
 ตะวันตก สกลนคร } จันทบูร
 นครชัยศรี สุพรรณบุรี } จันทบูร
 สมุทรสาคร สมุทรสงคราม } ขุนสุนทรสินีพิทักษ์
 กาญจนบุรี เพ็ชรบุรี }
 ปรานบุรี }

ภาน้ำตาลทราย	หัวเมืองฝ่ายเหนือ		
	ภาคกลาง กรุงเทพฯ		
	สมุทรปราการ นครเขื่อนขันธ์		
	กรุงเทพฯ สระบุรี ลพบุรี		
	อ่างทอง พรหมบุรี อินทบุรี	จีนสิน	
	สิงห์บุรี สันคบุรี ชัยนาท		ขุนพิสุทธสินีภาศรี
	มโนรมย์ นครสวรรค์		
	พิษณุโลก พิษัย พิจิตร		
	สุโขทัย สวรรคโลก กำแพงเพชร		
	อุทัยธานี อุตรดิตถ์		
อากรรังนก	ชุมพร ไชยา	จีนเต็ก	ขุนปักษาสัยวานิช
อากรบ่อนเบี้ย	อุทัยธานี	(เดิมจีนน้อย เป็นนายอากร)	
ไทยจีน		จีนกุก	ขุนพัฒนสมบัติ
อากรบ่อนเบี้ย	สวรรคโลก	(เดิมจีนท่วย เป็นนายอากร)	
ไทยจีน		จีนซังเมง	หมื่นพัฒนสมบัติ
		มีเงินบุญแสง	ร่วมหุ้น
อากรบ่อนเบี้ย	สุพรรณบุรี	(เดิมจีนอิ้วแสง เป็นนายอากร)	
ไทย		จีนกุก	ขุนพัฒนสมบัติ มีเงินเมง
		ผู้ร่วมหุ้น	
พ.ศ. 2401	ภาษีใหม่ สี่ฝั่ง หวาย	กรุงเทพฯ สระบุรี	(เดิมจีนเหง เป็นเจ้า
	เสือ กระสอบ พริกเทศ)	ชัยนาท ฉะเชิงเทรา	ภาษี) จีนปลับ
ตากแห้ง หัวหอม		นครราชสีมา	ขุนอเนกภัณฑากร มี
หัวกระเทียม			เงินขอ เป็นนายประกัน
ภาษีฝิ่น		นครชัยศรี สาครบุรี	จีนคังผู้เป็นหลวงประเทศ-
โรงน้ำตาลทราย		นครเขื่อนขันธ์	แพทย์โอสถ ในพระบรมราชวัง
		ฉะเชิงเทรา	ประมูลเป็นเจ้าภาษี

ภาษาถิ่นว่าง่วง	กรุงเก่า	อ้างทอง	} (เดิมจีนนิยมเป็นเจ้าภาษา) จีนดีค	} ขุนปัจจัยพิชชากร
ปลาทุ	อินทบุรี	พรหมบุรี		
	ลพบุรี	สระบุรี		
	ฉะเชิงเทรา			
	ปราจีนบุรี	สุพรรณบุรี		
	นครนายก	พิจิตร พิชัย		
	ชัยนาท			

ภาษาของ 22 สิ่ง	กรุงเทพ ฯ	พนัสนิคม	} (เดิมจีนนิยมเป็นเจ้าภาษา) จีนเจ้า เป็นเจ้า ภาษา จีนหลีทอง เป็นนาย ประกัน	
(หม้อ หวด โอง	ชลบุรี	บางละมุง		จันบุรี
อ้าง ตุ่ม หมอเหลา	ตราด	ระยอง		เพชรบุรี
อ้อย เครื่องคินเผา	สมุทรสงคราม			
อีด ๆ พักเขี้ยว ฝักทอง	นครเขื่อนขันธ์	สาครบุรี		
แดง หัวเผือกมัน	นครชัยศรี	นนทบุรี		
หัวผักกาดสด หัวผักกาดเค็ม	สมุทรปราการ	มโนรมย์		
ต้นผักกาด อ้อย ไทยจีน	ชัยนาท	อินทบุรี		พรหมบุรี
กันชา สมุดไทย กระจกษาไทย	นครสวรรค์	อุทัยธานี		
คินสอ (คำ หิน ของ) เตาปู	อุตรดิตถ์	พิจิตร		พิษณุโลก
เตาหลอ เตาทำรูปพรรณ	ฉะเชิงเทรา	นครนายก		
อื่น ๆ คีเหล็ก คันขัง ถึง)	ปราจีนบุรี	สุพรรณบุรี		
	กำแพงเพชร	สุโขทัย		
	สิงห์บุรี	สันคบุรี		

พ.ศ. 2401	ภาษาสุรา	กรุงเก่า	อ้างทอง	ลพบุรี	สระบุรี	อินทบุรี	} (เดิมจีนชอบ เป็นเจ้าภาษา) จีนพูน - ขุนจำเริญ ราชากร
	เบ็ดโก	พรหมบุรี	สันคบุรี	สิงห์บุรี	ชัยนาท	พิจิตร	
	ไชเบ็ดสด	พิชัย	นครสวรรค์	สวรรคโลก	พิษณุโลก		
	ไชเค็ม	สุโขทัย	นครราชสีมา	กำแพงเพชร	ตาก		
		อุตรดิตถ์	สุพรรณบุรี	ฉะเชิงเทรา	นครนายก		
		ปราจีนบุรี	อุทัยธานี				

	ภาษา ^๑ น้ำคาลทราย	นครสวรรค์	จีนหะ
	ภาษา ^๑ น้ำอ้อยเคี้ยว	นครสวรรค์	จีนหวย
พ.ศ. 2402	ภาษา ^๑ จาก จาก ^๑ มัด	กรุงเทพ ฯ พันสนิม	} จีนคำ - ชุนวิเสฏอากกร
	กระแจะจาก	สมุทรปราการ	
		สมุทรสงคราม สาครบบุรี	
		เพชรบุรี นครเขื่อนขันธ์	
		ฉะเชิงเทรา ชลบุรี	
		นครชัยศรี	
	อากกร ^๑ บอนเบีย	หวยจีน	กรุงเทพ ฯ นนทบุรี (เคิมทลวงบันจงภานิช
		หวย ก.ข.	บทุมธานี เป็นนายอากกร) มี
			ชุนจีนจอรประเทศ
			ชุนภาษา ^๑ วิเศษ รวมหุน
			จีนเคิม
			ทลวงบาลเบ็กบุรีรัตน์
			จีนพุม ผู้เป็น ชุนจำเริญ
			ราชากร รวมหุน
ภาษา ^๑ ลคร	กรุงเทพ ฯ นนทบุรี	ปทุมธานี	} จีนนึม ชุนสมพัชชาชิกกรณ
	กรุงเทพ	อากทอง ลพบุรี	
	สระบุรี	ชัยนาท พิจิตร พิชัย	
	นครสวรรค์	อุตรคิตถ์ พิษณุโลก	
	สุโขทัย	สวรรคโลก นครเขื่อนขันธ์	
	สมุทรปราการ	ชลบุรี นครชัยศรี	
	สาครบบุรี	สมุทรสงคราม ราชบุรี	
	สุพรรณบุรี	ฉะเชิงเทรา พันสนิม	
	เพชรบุรี	ปราจีนบุรี	

ภาษีฉั่งวา กุ้งปลาทุ	กรุงเทพฯ อ่างทอง อินทบุรี พรหมบุรี ลพบุรี สระบุรี ฉะเชิงเทรา สุพรรณบุรี ปราจีนบุรี ชลบุรี นนทบุรี ระยอง ตราคร นครนายก ชัยนาท นครเขื่อนขันธ์ เพชรบุรี	(เคิมจันตึก เป็นเจ้าภาษี) จินยงหัว ขุนปัจจุพิชชากร จินเซย ผู้เป็นหมื่นภักดี เป็นนายประกัน
-------------------------	---	--

อากรบ่อนชนไก่ นัก กักปลา ฯลฯ	กรุงเทพฯ ฯ กรุงเทพฯ อ่างทอง พรหมบุรี ลพบุรี สุพรรณบุรี นครเขื่อนขันธ์ ปทุมธานี เพชรบุรี ราชบุรี สาคกรบุรี นครชัยศรี สมุทรสงคราม สมุทรปราการ ชลบุรี	(เคิมหลวงบรรจงภานิจ เป็นเจ้าภาษี) จินพุม ขุนจำเริญราชากร ฆิจันเหล่า เป็นผู้ ร่วมหุ้น
---------------------------------	---	---

อากรบ่อนเบี้ย จีน	พิษัย อุตกรคิตถ์	(เคิมจันและ เป็นนายอากกร มีจันก็เสง ร่วมหุ้น) จินดี ขุนพัฒน์สมบัติ
----------------------	------------------	---

ภาษีของ22 สิ่ง	กรุงเทพฯ อ่างทอง ลพบุรี อินทบุรี พรหมบุรี สิงห์บุรี สันคบุรี ชัยนาท อุทัยธานี มโนรมย์ นครสวรรค์ พิจิตร พิษัย กำแพงเพชร อุตกรคิตถ์ พิษณุโลก นครนายกสุพรรณบุรี สุโขทัย ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี	(เคิมจันจิวหลี่ เป็นเจ้าภาษี) จินตา เจ้าภาษี จินนัม เป็น นายประกัน
----------------	--	---

ภาษีเงิน	กรุงเก่า อ่างทอง สระบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี สันคบุรี อินทบุรี พรหมบุรี นครสวรรค์ สวรรคโลก พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร อุทัยธานี มโนรมย์ อัครคิติก์ พิจิตร พิชัย นครราชสีมา วิเชียร เพชรบูรณ์ นครนายก ปราจีนบุรี สุพรรณบุรี ปทุมธานี ราชบุรี กาญจนบุรี พนัสนิคม บางละมุง ระยอง ตราก จันทบุรี ชลบุรี	(เดิม หลวงบริบริสุรากร เป็นเจ้าของ) เงินอิน เจ้าภาษี
อากรบ่อนเบี้ย	ชัยนาท	(เดิมเงินตัว เป็นนายอากร)
ไทยจีน		เงินเคาะ ขุนพัฒนาสมบัติ
อากรบ่อนเบี้ย	สันคบุรี	(เดิมเงินตายจริง เป็นนายอากร)
ไทยจีน		เงินเงี้ยวเนี้ย ขุนพัฒนาสมบัติ มีเงินเสียง ผู้รวมหุ้น
อากรบ่อนเบี้ย	มโนรมย์	(เดิมเงินจันทู เป็นนายอากร)
ไทยจีน		เงินขึ้น ขุนพัฒนาสมบัติ
ภาษีเรือโรงงาน	เพชรบูรณ์ วิเศษฤาไชย	เงินหนู เจ้าภาษี
ตึก แพ	วิเชียรบุรี	มีเงินทวย ผู้รวมหุ้น
ช.ศ. 2403	อากรสมภักษร	หมื่นพิทอากร มี
	เมืองอินทบุรี	เงินออน เป็นผู้รวมหุ้น
อากรบ่อนเบี้ย	นครราชสีมา พิมาย	(เดิมเงิน อ้อย เป็นนายอากร)
ไทยจีน	นางรอง	เงินเค่า ขุนพัฒนาสมบัติ

อากรคีมุก ฎเกิดหลังสวน

ขุนสุนทรภักดี เจ้าภาษี
พระยาโชฎึก ฯ เป็น
ผู้รวบรวม

ภาษีน้ำมันปลา กรุงเทพ ฯ กรุงเก่า
อ่างทอง ลพบุรี พรหมบุรี
อินทบุรี สิงห์บุรี สันคบุรี
สุพรรณบุรี ชัยนาท อุทัยธานี
มโนรมย์ นครสวรรค์ พิจิตร
พิชัย สวรรคโลก พิษณุโลก
กำแพงเพชร อุตรดิตถ์ ตาก
สระบุรี นครนายก ปราจีนบุรี
ฉะเชิงเทรา นครราชสีมา
เพชรบูรณ์ วิเชียรบุรี

จีน - เจ้าภาษี

ภาษีไหม
ขี้ผึ้ง หวาย
กล้วย เสื่อ
พริกเทศสด
พริกแห้ง
หัวหอม
กระเทียม
ภาษีน้ำตาล
กรวด
เครื่องเงินอับ

กรุงเก่า กรุงเทพ ฯ สระบุรี
ชัยนาท ฉะเชิงเทรา
นครราชสีมา เพชรบุรี ชลบุรี
ราชบุรี นครชัยศรี สาครบุรี
สมุทรสงคราม สมุทรปราการ
นนทบุรี จันทบุรี ตราด ระยอง
กรุงเทพ ฯ หัวเมืองบักขี้ไต้
ทางเหนือทั้งหมด

(เค็มเงินปลับ เป็น
เจ้าภาษี) จีนแดง
ขุนเอนกพันชากร

จีนตัวดี
ขุนมัตตบุรุษพันชากร

บ่อนเบี้ยไทยจีน พรหมบุรี สิงห์บุรี

(เติมจันทน์ เป็นเจ้า
 ภาษี)

จีนเดียว หมิ่นพัทสมบัติ

ภาษีน้ำอ้อยบ
 (ชนเหลว)

กรุงเก่า อินทบุรี
 สิงห์บุรี สันคบุรี
 ชัยนาท ตาก อุดรคิตต์
 นครราชสีมา สระบุรี
 ลพบุรี มโนรมย์ พิจิตร
 พิษณุ นครสวรรค์พิษณุโลก
 สุโขทัย สวรรคโลก
 กำแพงเพชร ฉะเชิงเทรา
 ตราก ปราจีนบุรี นครนายก
 อ่างทอง พรหมบุรี ปทุมธานี
 นครเขื่อนขันธ์ ราชบุรี
 ประจวบคีรีขันธ์ นครชัยศรี
 สาครบุรี ชลบุรี พนัสนิคม
 ระยอง จันทบุรี นนทบุรี

(เติม หลวงบริบูรณ์—
 สุรากร เป็นเจ้าภาษี)
 พระภาษีสมบัติบริบูรณ์
 เป็นเจ้าภาษี

ภาษีน้ำตาล
 ทราย
 (ชาว, แคน)

(เติมจันทน์ เป็นเจ้า
 ภาษี) จันทน์หอม
 เจ้าภาษี

ภาษีไต ชัน
 น้ำมันยาง

กรุงเทพฯ กรุงเก่า
 สมุทรปราการ สาครบุรี
 สมุทรสงคราม พนัสนิคม
 ฉะเชิงเทรา ชัยนาท
 เพชรบุรี นครเขื่อนขันธ์
 พนมสารคาม นนทบุรี

(เติมจันทน์ เป็นเจ้า
 ภาษี)
 จันทน์
 เป็นเจ้าภาษี

	ภาษีโรงเรือ ร้านตึกแพ	สุพรรณบุรี	(เคิมจีนสี เป็นเจ้าภาษี) หลวงภาษีวิเศษ เจ้าภาษี
พ.ศ. 2405	ภาษียาสูบ	กรุงเทพฯ หัวเมือง ปักข์ไต้ฝ่ายเหนือ ทั้งหมด	(เคิมจีนพุม เป็นเจ้าภาษี) จันรุน ขุนศรีสมบัติ จันภัก ผู้ร่วมหุ้น มีขุนจร จันประเทศ เป็นนายประกัน หลวงภาษีวิเศษ เป็นเจ้าภาษี จันนิว เป็นนายประกัน
	ภาษีเก็บเงิน หัวเปีย	กรุงเทพฯ ฯ	(เคิมขุนสมมัตตชาธิกร เป็น เจ้าภาษี) จันกิจ ขุนสมมัตตชาธิกร
	ภาษีของ สิ่ง	กรุงเทพฯ ฯ หัวเมือง ปักข์ไต้ฝ่ายเหนือ ทั้งหมด	หลวงบริบูรณ์สุรากร หลวงภาษีวิเศษ ขุนประมุขราชทรัพย์ แต่งให้ จันเอี้ยะ จันจุน จันจ้อยไปเก็บ จันริ้ว ขุนพิพัฑฒยากร
พ.ศ. 2406	ภาษีโรงเรือ ร้านตึกแพ	อินทบุรี สันคบุรี พรหมบุรี ชัยนาท อุทัยธานี	
	อากรเตา สุรา	กรุงเทพฯ อ่างทอง	
	ภาษีถ่านไม้ ไผ่	กรุงเทพฯ ฯ กรุงเทพฯ นครชัยศรี นครเขื่อนขันธ์	(เคิมจันจู เป็นเจ้าภาษี) จันหลวง ขุนภักดีสมบัติ มีจันตา เป็นนายประกัน
พ.ศ. 2407	ภาษีของ 22 สิ่ง อากรค่าน้ำ	กรุงเทพฯ หัวเมืองปักข์ไต้ ฝ่ายเหนือทั้งหมด นนทบุรี นครชัยศรี สุพรรณบุรี	(เคิมจันกิจ เป็นเจ้าภาษี) จันหลังอี เป็นเจ้าภาษี จันแคง เป็นเจ้าภาษี

พ.ศ. 2408	ภาณีเหล็ก ชัยนาท· สรรคบุรี กอน	(เติมเงินอยู่เป็นเจ้าภาณี)
	อากรยาสูบ สุพรรณบุรี	จินฮวด ชุนบำรุงสมบัติ (เติมหมื่นพรหมสมบัติเป็น เจ้านายอากร)
	อากรบ่อนเบี้ย ชลบุรี	จินยิม หมื่น พรหมสมบัติ
	ไทยจีน	จินไชร์ เป็นนายอากร
พ.ศ. 2409	อากรป่าฝั่ง จันทบุรี ตราก	จินทกจวน เป็นนายประกัน
		(เติมชุนพรหมเกษร เป็นนาย อากร)
	อากรเตา	จินเตา ชุนพรหมเกษร
	สุรา	จินโป ชุนอินอากร
	ภาณีสินค้า	(เติมหลวงนาวาเกษกร เป็นเจ้าภาณี)
	สำเภา	จินเลก หลวงสมุทวณิชากร
	อากรสุรา	ชุนพิพิธภณฑพิจารณ ซึ่งช่วยราชการ
	และบ่อนเบี้ย	ในกรมท่าซ้ายรับค่า
	ไทยจีน	
	อากรรังนก	
	อากรเตาสุรา	ชุนเทพอากร แต่งให้จินเทียนหู
	พิษณุโลก พิชัย	เป็นนายอากร
	อุตรดิตถ์	
	ภาณีน้ำออย	หลวงบริบูรณ์สุรากร แต่งให้
	อุตรดิตถ์ พิชัย	จินเนียนเป็นเจ้าภาณี
พ.ศ. 2410	อากรสุรา สวรรคโลก สุโขทัย	ชุนสิงหลสาคร แต่งให้จินทิว
		เป็นนายอากร

	อากรสุรา สมุทรวงคราม ราชบุรี หลวงพิศาลผลพานิช ให้จีนตั้งเป็นนายอากร กาญจนบุรี	
พ.ศ. 2411	ภาษียาสุม หัวเมืองปักข์ไต่ผายเหนือ (เดิมจีนกาย เป็น หังหมค เจ้าภาษี)	
		จีนตั้ง ขุนศรีสมบัติ จีนปู้เป็นนายประกัน
	ภาษีน้าออย กรุงเทพฯ กรุงเก่า อ่างทอง อินทบุรี พรหมบุรี สิงห์บุรี สันคบุรี ชัยนาท ตาก อุดรคิถิต นครราชสีมา สระบุรี ลพบุรี มโนรมย์ พิจิตร พิษัย สวรรคโลก นครสวรรค์ พิษณุโลก กำแพงเพชร ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี นครนายก อุทัยธานี บรรพตพิสัยสุโขทัย ปทุมธานี นครเขื่อนขันธ์ ราชบุรี นครชัยศรี สมุทรสาคร ชลบุรี พันธ์นิกม นนทบุรี ระยอง ประจวบคีรีขันธ์ จันทบุรี ตราก	พระภาษีสมบัติบริบูรณ์ นายอากร เตาสุรารับเป็นเจ้า ภาษี
	อากร ในทะเลฝั่งตะวันออกที่ขึ้นกับเมือง รักษาเกาะ บางละมุง ระยอง จันทบุรี ตราก ปัตตาน์คีรีเขต	(เดิมจีนแปะ เป็นนายอากร จีนกิมตุ่น - ขุนรักษาสมุทรคีรี

ภาษีของ สิ่ง	กรุงเทพฯหัวเมืองปักษ์ใต้ ฝ่ายเหนือทั้งหมด	(เค็มจีนหลังฮี้ เป็น เจ้าภาษี จีนกิมหวต เป็นเจ้าภาษี มีจีนญ เป็นตายประกัน
อากรพริกไทย	จันทบุรี ระยอง ตราด	(เค็มพระบูรพทิศย์จีนพิจารณา ปลัดจีนเมืองจันทบุรีรับทำ) ขุนพิบาลจีนประหารรับเป็น เจ้าภาษี
ภาษีไต ชัน น้ำมันยาง	กรุงเทพฯ กรุงเตา ชัยนาท ฉะเชิงเทรา พนมสารคาม สมุทรสาคร สมุทรสงคราม สมุทรปราการ พนัสนิคม นนทบุรี นครเขื่อนขันธ์ เพชรบุรี	(เค็มจีนหลิน เป็นเจ้าภาษี จีนกิมเฮง ขุนประมุลราชทรัพย์ เป็นเจ้าภาษี มีจีนซุ่ยผู้เป็น ขุนสวามิภักดิ์ภูธร และจีนคล้าย ผู้เป็นขุนศรีสมบัติ เป็นนายประกัน
ภาษีร้านโรง เรื่องคักแพ ภาษีคูปัก	อินทบุรี พรหมบุรี สิงห์บุรี สันคบุรี ตระบุรี	จีนมาซือ เจ้าภาษี ตันกิมเจง เป็นเจ้าภาษี

ภาคผนวก ข.

การจ้างจีนชุกคลองและสร้างถนน

สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

พ.ศ.2374 พระยาโชฎ๊กกราชเศรษฐี (ทองจีน) จ้างจีนชุกคลองตั้งแต่ปากน้ำ
ถึงบางขุนเทียน สิ้นเงิน 245 ชั่ง 18 ตำลึง 1 บาท
2 สลึง

คลองตั้งแต่บางขุนเทียนถึงวัด กก วัดเลา สิ้นเงิน 381 ชั่ง
19 ตำลึง 3 บาท 2 สลึง

พ.ศ.2380 โปรดฯ ให้พระยาศรีพิพัฒน์รัตนราช จ้างจีนชุกคลองหัวหมากถึง
บางขนาก และแกคคลองพระโขนง สิ้นพระราชทรัพย์ 1,206 ชั่ง
13 ตำลึง 2 บาท 1 สลึงเพื่อง
ชุกคลองสุนัขหอน มาถึง บ้านโพหัก สิ้นพระราชทรัพย์ 02 ชั่ง
4 ตำลึง

สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พ.ศ.2394 จ้างจีนชุกคลอง คู พระนครตั้งแต่ริมวัดแก้วฟ้าไปออกริมวัดเทวราช-
กุญชร ยาว 137 เส้น 10 วา ค่าจ้าง เส้นละ 2 ชั่ง
10 ตำลึง

พ.ศ. 2395 จ้างจีนชุกคลองผูกกรุงเกษมสิ้นเงิน 391 ชั่ง 13 ตำลึง
1 บาท 1 เพื่อง

พ.ศ. 2403 ชุกคลองมหาสวัสดิ์ ตั้งแต่วัดไชยพุกษมาลา ออกแม่น้ำ นครไชยศรี
สิ้นเงินไป 1101 ชั่ง 10 ตำลึง
ชุกคลองถนนตรงตั้งแต่หน้าป้อมพลาญไพรีราบ ออกคลองพระโขนง
สิ้นเงิน 207 ชั่ง 18 ตำลึง 1 บาท

พ.ศ. 2404 ชุกคลองบางรัก ออกคลองถนนตรง สิ้นเงิน 102 ชั่ง 8 ตำลึง
1 บาท 2 สลึง

ขุดคลองภาษีเจริญสิ้นเงิน 1,400 ชั่ง
 ขุดคลองดำเนินสะดวก เมืองนครไชยศรี สิ้นเงิน 1,400 ชั่ง
 ขุดคลอง บางลี่ แขวงเมืองสมุทรสาคร สิ้นเงิน 634 ชั่ง

9 ตำลึง 3 สลึง

ขุดคลองลัดขี้อัน สิ้นเงิน 711 ชั่ง 3 สลึง เพียง
 ขุดคลอง ลัดขี้อัน แขวง เมืองสมุทรสาคร สิ้นเงิน 10 ชั่ง
 15 ตำลึง

ขุดคลองเจ๊กษ์ บุษบา ที่เพชรบุรี สิ้นเงิน 804 ชั่ง 10 ตำลึง
 3 บาท 2 สลึง

สร้างถนน

ทำถนนผ่านคลองตุงกรุงเกษม สายหนึ่ง จากวัดแก้วฟ้าถึงแม่น้ำ
 คาวคะนองสายหนึ่ง ถนนสี่ลมจากหลังบ้านกงสุลฝรั่ง เศษถึงคลอง
 ถนนตรงสายหนึ่งรวมค่าจ้าง ทำถนน 350 ชั่ง 9 ตำลึง
 2 บาท

ถนนเจริญกรุงตอนใน สิ้นเงินจ้าง 178 ชั่ง 5 ตำลึง
 ถนนบำรุงเมือง สิ้นเงินค่าจ้าง 188 ชั่ง 13 ตำลึง
 ถนนเพื่อนนคร สิ้นเงินจ้าง 215 ชั่ง 12 ตำลึง

จังหวัดเพชรบุรี ถนนตั้งแต่ของสะเคาถึงพระราชวัง สิ้นเงิน
 28 ชั่ง 5 ตำลึง 2 บาท 1 เฟื้อง

จากพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3 และ
 พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4

ประวัติการศึกษา

นางสาว มัลลิกา เรืองระพี
ได้รับปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต ปี พ.ศ. 2512
เข้าศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2513
รับประกาศนียบัตรชั้นสูง สาขาประวัติศาสตร์ ปี พ.ศ. 2514
เริ่มเขียนวิทยานิพนธ์ ปี พ.ศ. 2514
ได้ทุนอุดหนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย
ได้ทุนอุดหนุนจากสภาวิจัยแห่งชาติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย